

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém
gymnáziu

Knowledge of pupils on the issue of cruelty to children at selected grammar
school

Michaela Hošková

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph. D.

Studijní program: Biologie, geologie a environmentalistika se zaměřením na
vzdělávání — Výchova ke zdraví se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Specializace v pedagogice (B7507)

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 2017

.....

podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce, paní PhDr, Jaroslavě Hanušové, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady, čas a trpělivost v průběhu zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá syndromem CAN (syndromem týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte). V práci jsou více rozvedeny informace o psychickém a fyzickém týrání dítěte. Bakalářská práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část obsahuje definici tělesných trestů a popis hranic mezi tělesným trestem a fyzickým týráním. Dále se práce zabývá rizikovými faktory pro vznik týrání ze strany dětí (obětí), ze strany rodičů (pachatelů) i prostředí. Poskytuje informace o zjišťování týrání dětí, následcích, terapii a prevenci týraného dítěte. Jednu z větších částí teoretické práce tvoří právní ochrana dětí, která obsahuje popis a definici práv v Úmluvě o právech dítěte, v zákoně o sociálně právní ochraně dětí a v trestním zákoníku. Dále tato část zahrnuje i popis vybraných organizací zabývajících se problematikou týraného dítěte. Praktická část se zabývá ověřováním znalostí žáků na vybraném víceletém gymnáziu. Výzkum je prováděn pomocí dotazníkového šetření, který podstoupili žáci ze sekundy a z 2. ročníku vybraného víceletého gymnázia. V práci jsou dále popsány výsledky dotazníkového šetření a jsou porovnány s předem danými cíli a předpoklady. Praktická část je zakončena doporučením pro žáky na vybraném víceletém gymnáziu pro zlepšení znalostí o problematice týraného dítěte.

KLÍČOVÁ SLOVA

týrání dětí, tělesné tresty, rizikové faktory, prevence, právní úprava

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the syndrome CAN (syndrome of maltreated, abused and neglected child). More are in the thesis detailed information about mental and physical cruelty to children. The bachelor thesis is divide to teoretical and practical part. Teoretical part of the thesis contains defination of physical punishment and a description of the bordaries between physical punishment and physical abuse. It also deals with risk factors for the emergence of abuse from the side of the children (the victim's), from the side of the parents (the offenders) and the environment. It deals informations about the detection of child abuse, consequences, therapy and prevention of cruelty to children. One of the bigger part of the teoretical thesis consists of legal protection of children, which contains description and definition of the rights in the Convention on the rights of the child, in the act on social and legal protection of children and in the criminal code. Furthermore, this section also includes a description of selected organizations dealing with the issue of the cruelty to child. The practical part deals with the verification of knowledge of pupils on the issue of cruelty to children in the selected grammar school. Research is conducted using questionnaire investigation, which received pupils of the two selected classes of the grammar school. In the thesis are further distributed the results of the survey and comparing with the predetermined objectives and assumptions. The practical section concludes with the recommendation to improve pupils knowledge about the issue of the cruelty to child at selected grammer school.

KEYWORDS

cruelty to children, physical punishment, risk factors, prevention, legislation

Obsah

1	Úvod	7
2	Syndrom CAN	8
2.1	Formy syndromu CAN	8
2.1.1	Zanedbávání a jeho formy	8
2.1.2	Sexuální neboli pohlavní zneužívání a jeho formy	9
2.1.3	Týrání a jeho formy	9
2.1.4	Zvláštní formy CAN	10
2.2	Formy fyzického a psychického týrání	10
2.2.1	Tělesné týrání aktivní povahy.....	11
2.2.2	Tělesné týrání pasivního charakteru	13
2.2.3	Psychické týrání.....	14
2.3	Rozdíl mezi tělesnými tresty a tělesným týráním	16
2.4	Rizikové faktory pro vznik týrání dětí	18
2.5	Zjišťování týrání dětí	20
2.6	Následky, terapie a prevence týraného dítěte	21
2.6.1	Terapie dětí postižených týráním	21
2.6.2	Prevence.....	22
2.7	Právní ochrana dětí	24
2.7.1	Úmluva o právech dítěte.....	24
2.7.2	Sociálně právní ochrana dětí.....	26
2.7.3	Trestní zákoník	27
2.7.4	Vybrané organizace zabývající se pomocí týraným dětem	28
3	Praktická část.....	30
3.1	Cíle, výzkumné otázky a předpoklady.....	30

3.2	Metoda výzkumu	31
3.2.1	Výzkumný nástroj	31
3.2.2	Cílová skupina	31
3.3	Výsledky výzkumu	31
3.4	Ověřování předpokladů, komparace dat a doporučení pro praxi.....	57
3.4.1	Ověřování předpokladů	57
3.4.2	Komparace dat.....	61
3.4.3	Doporučení pro praxi.....	62
4	Závěr.....	64
5	Seznam použitých informačních zdrojů	65
6	Seznam příloh.....	68

1 Úvod

Problematiku týraného dítěte jsem si vybrala z důvodu nárůstu případů týrání dětí v posledních letech a myslím si, že by se veřejnost i děti měly dozvědět více informací. Většina případů týrání se neodhalí a lepší informovanost společnosti by mohla pomoci k vyřešení mnoha dalších situací. Následujícím důvodem vybrání tohoto tématu bylo mé studium na Pedagogické fakultě a tedy i budoucí povolání učitele. Myslím si, že je nutné vzdělávat učitele o znacích, které poukazují na týrání dítěte a popřípadě je i naučit, jak tuto situaci mohou řešit. Kvůli tomu bych se ráda dozvěděla více informací o problematice týraného dítěte.

Informovanost a orientace v problematice zabraňuje vzniku rizikového prostředí, které napomáhá rozvoji násilí v rodině. Je potřeba se zaměřit na malou instituci, ve které dítě žije. Touto institucí je rodina. Plnohodnotná rodina je základním stavebním kamenem účinné prevence proti týrání dětí. V rodině dochází k uspokojování všech lidských potřeb. Měla by splňovat několik funkcí, které jsou potřebné pro správný vývoj dítěte. Pokud jedna funkce selže a rodiče k tomu neobrátní svojí pozornost, postupně upadnou i další funkce a tento stav může narušit psychický, fyzický i sociální vývoj dítěte. Každý rodič by si měl uvědomit, že svým jednáním nejvíce ubližuje dítěti. I nejmenší výkyv z normálního chodu domácnosti může dítě ovlivnit. Škola je také institucí, která dítě ovlivňuje a podílí se na jeho zdravém vývoji.

Tohle mě vedlo stanovit si cíl mé práce, kterým je zjistit pomocí dotazníkového šetření znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu. Podle výsledků poté navrhnout způsob prohloubení těchto znalostí, zlepšit orientaci žáků v problematice a zlepšit ochranu dětí před špatným zacházením.

2 Syndrom CAN

Syndrom CAN (Child abuse and Neglect) neboli syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte je definován jako soubor nepříznivých znaků v různých částech vývoje dítěte, které jsou výsledkem dlouhodobého ubližování dítěti především členem rodiny nebo známým rodiny (DUNOVSKÝ, 1995).

Eva Vaničková definuje syndrom CAN jako: „*Jakékoli vědomé či nevědomé aktivity, kterých se dopouští dospělý člověk (rodič, vychovatel nebo jiná osoba) na dítěti a následkem kterých dochází k poškození zdraví a zdravého vývoje dítěte.*“ (VANIČKOVÁ, 1995, str. 33).

Syndrom CAN patří do sociálně–patologických jevů, které jsou spojeny s prostředím rodiny (FISHER, 2009).

2.1 Formy syndromu CAN

V práci budou popsány jednotlivé formy syndromu CAN, do kterých patří zanedbávání, sexuální zneužívání, týrání a zvláštní formy. Práce bude více orientovaná na problematiku tělesného a psychického týrání.

2.1.1 Zanedbávání a jeho formy

Zanedbávání je nedostatek poskytnuté péče rodiči nebo jinou osobou, která ohrožuje dítě tělesně nebo citově. Zanedbávání dětí má 3 formy: citové, tělesné a zanedbávání seberealizace (HANUŠOVÁ, 2006).

Citové zanedbávání je nedostatečné uspokojování emocionálních potřeb dítěte (FISHER, 2009).

Tělesné zanedbávání je neuspokojování tělesných potřeb dítěte. Jedná se především o nedostatek jídla (nesprávné složení stravy), oblečení, přístřeší (dítě žije na ulici nebo přespává u známých osob), nedostatek lékařské péče, nezajištění ochrany dítěti a nechání dítěte bez dozoru (FISHER, 2009).

Zanedbávání seberealizace je zanedbávání výchovy a vzdělávání dítěte. Patří sem tedy zabránění dítěti chodit do školy z různých důvodů. Tímto chováním rodiče narušují intelektuální vývoj dítěte (FISHER, 2009).

2.1.2 Sexuální neboli pohlavní zneužívání a jeho formy

V literatuře se můžeme setkat s názvem syndrom CSA. Pohlavní zneužívání je veškeré nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu nebo chování, které vede k uspokojování sexuálních potřeb rodičů, osob blízkých nebo osob starajících se o dítě. Sexuální zneužívání se vyskytuje ve dvou formách: bezkontaktní a kontaktní. Mezi bezkontaktní zneužívání patří obnažování před dítětem (exhibicionismus), vystavení dítěte sledování pornografických filmů, sexuální uspokojování pachatele při pohledu na obnažené dítě a přinucení dítěte sledovat soulož. Kontaktní zneužívání zahrnuje veškerý kontakt se sexuálním podtextem. Jedná se o hlazení a laskání prsou a pohlavních orgánů, anální a orální pohlavní styk (HANUŠOVÁ, 2006).

Fisher uvádí třetí formu: komerční zneužívání. Jedná se především o donucení dítěte k pornografii nebo k prostituci. Komerční sexuální zneužívání dětí (CSEC) je jednou z nejzávažnějších forem syndromu CSA. Do této formy řadíme dětskou pornografii (jedná se o jakoukoli obrazovou a zvukovou formu sexuálního aktu dítěte nebo odhalování pohlavních orgánů dítěte). Dále zahrnuje dětskou prostituci a sexuální turistiku. Tyto dva jevy jsou si velmi podobné. Oběťmi jsou většinou děti pubertálního věku, které pocházejí ze sociálně slabých a chudých rodin (HANUŠOVÁ, 2006; FISHER, 2009).

Další možné dělení je na intrafamiliární a extrafamiliární. To znamená, že sexuální zneužívání probíhá v rodině (otec, matka, strýc, bratr, atd.) nebo mimo rodinu (rodinný přítel, pracovní kolegové rodičů, soused, atd.) (HANUŠOVÁ, 2009).

U 95 % případů sexuálního zneužívání jsou pachatelé muži nebo chlapci. Většina z nich si v minulosti prošla sexuálním zneužíváním nebo fyzickým týráním. Vzpomínky na tyto traumatické události vyvolávají u těchto chlapců a mužů sexuální myšlenky a činnosti, které aplikují na jiných dětech. Pocit bezmocnosti a utrpení přenášejí na zneužívané děti a získávají pocit moci a citové blízkosti (BENTOWIN, 1998).

2.1.3 Týrání a jeho formy

Rozlišujeme 2 formy týrání: fyzické a psychické týrání.

Fyzické neboli tělesné týrání je úmyslné ubližování dítěti s následkem zranění nebo smrti, ale i jeho nezabránění a neohlášení (MUFSONOVÁ, 1996).

Psychické neboli citové týrání je jednání, které negativně ovlivňuje psychický vývoj dítěte a může mít formu verbální nebo neverbální. Jedná se především o ponižování, omezování dítěte a vyvolávání pocitu strachu. Takové chování může vést k citové deprivaci (HANUŠOVÁ, 2006).

2.1.4 Zvláštní formy CAN

Mezi zvláštní formy syndromu CAN patří například Münchhausenův syndrom by proxy a systémové zanedbávání.

Münchhausenův syndrom v zastoupení neboli by proxy je zvláštní formou aktivního tělesného týrání. Rodiče (většinou matky) často berou své děti k lékaři s určitými příznaky, které si vymyslí, nebo je dokonce dítěti způsobí. Nejčastějším příznakem je vysoká horečka a přechodný kašel. Pokud lékař na příznaky již nereaguje, rodiče přistupují k navození příznaků například podáním léků a podobně. Zjištění tohoto syndromu je obtížné, ale při hospitalizaci dítěte a jeho odloučení se najednou stav dítěte zlepší. K odhalení problému může dojít např. při natáčení chování matky s dítětem. Matka se v přítomnosti jiných osob chová velmi vlídně a starostlivě, ale pokud je s dítětem sama, vůbec si ho nevšímá nebo je i k dítěti krutá (DUNOVSKÝ, 1995; HANUŠOVÁ 2009).

V ČR je stejné chování nazýváno syndromem barona Prášila. V literatuře se můžeme setkat ještě s novějším názvem Syndrom navození nemoci (illness induction). Tento název naráží především na větší komplexnost syndromu. Jak tedy narušení oblasti fyzické u dítěte, tak i v oblasti psychické a sociální (HANUŠOVÁ, 2009).

Systémové zanedbávání neboli sekundární viktimizace je týrání, které je způsobeno systémem vytvořeným na ochranu dětí a rodin. Příkladem takového jednání je: upírání dítěti právo na informace, právo být slyšen, neoprávněné odejmutí dítěte z rodiny, traumatické a zbytečné lékařské prohlídky a způsobení velké psychické zátěže při kontaktu se soudním systémem (HANUŠOVÁ, 2006).

2.2 Formy fyzického a psychického týrání

Rozlišujeme dvě formy fyzického a duševního ubližování dítěti: aktivní a pasivní (toto rozdělení můžeme vidět v tabulce č. 1). Aktivní typ fyzického ubližování znamená přímý útok na dítě formou násilí jakékoli podoby. Do pasivního typu můžeme zařadit hlavně

neuspokojování tělesných potřeb dítěte. Stejným způsobem můžeme rozdělit i psychické ubližování. Aktivní forma zde znamená nadávky a ponižování. Na druhou stranu pasivní forma je velmi těžko odhalitelná. Jedná se o úplné neuspokojování emocionálních a duševních potřeb (DUNOVSKÝ, 1995).

Tabulka č. 1: Formy a projevy syndromu CAN

	Aktivní	Pasivní
<i>Tělesné týrání, zneužívání a zanedbávání</i>	tržné, zhmožděné rány a poranění, bití, zlomeniny, krvácení, dušení, otrávení, smrt	neprospívání, vyhladovění, nedostatky v bydlení, ošacení, ve zdravotní a výchovné péči
<i>Duševní a citové týrání, zneužívání a zanedbávání</i>	nadávky, ponižování, strašení, stres, šikana, agrese	nedostatek podnětů, zanedbanost duševní i citová
<i>Sexuální zneužívání</i>	sexuální hry, pohlavní zneužití, ohmatávání, manipulace v oblasti erotogenních zón, znásilnění, incest	exhibice, video, foto, audiopornografie, zahrnutí dětí do sexuálních aktivit dospělých
<i>Zvláštní formy:</i>	Münchhausenův syndrom v zastoupení Systémové týrání a zneužívání, organizované týrání a zneužívání, rituální týrání a zneužívání	

Zdroj: DUNOVSKÝ, 1995, str. 53

2.2.1 Tělesné týrání aktivní povahy

Děti, které se staly obětí týrání aktivní povahy, můžeme rozdělit do dvou skupin:

- Děti tělesně týrané s následným poraněním – zranění způsobené násilím na dítěti, které je patrné na první pohled (modřiny, popáleniny, podlitiny, zlomeniny, atd.) (DUNOVSKÝ, 1995).
- Děti tělesně týrané, ale nemají zjevné známky tělesného poranění – útokem je většinou dušení, otrávení a jiné podobné násilí (DUNOVSKÝ, 1995).

Příčinu tělesného týrání můžeme vidět v nezvládnuté agresi rodičů. Podle statistik je nejvyšší počet týraných dětí ve věku do jednoho roku života. Důvodem je zřejmě jejich neschopnost bránit se útokům (VANIČKOVÁ, 1995).

Aktivní tělesné týrání také můžeme rozdělit podle poškození povrchu kůže na:

- Zavřená poranění – jedná se o tupá poranění bez poškození kůže. Závažnost záleží na místě a intenzitě poranění.

Do zavřených poranění patří například otřesy, poranění svalů, šlach kloubů a nervů. Dále také pohmoždění, jinak řečeno modřina. Je to stav, kdy dochází k nitrokožnímu krvácení (příklady poranění můžete vidět na obrázku číslo 1). Může mít i specifický tvar (ruka, prsten nebo jiný předmět). Nejčastěji se nachází na trupu a horních končetinách. Díky barvě modřiny můžeme určit, kdy k útoku došlo. Mezi zavřená poranění patří i všechna poranění kostí (tedy uzavřené zlomeniny), které můžeme rozdělit na úplné a neúplné. U neúplných je zlomená kost, ale okostice je nepoškozena. Je velmi těžké určit, zda je zlomenina následkem týrání. Dopomáhají k tomu určité charakteristické znaky (zlomenina na místě, kde se často nevyskytuje nebo opakovaná zlomenina). Dalším poraněním jsou otřesy mozku, pohmoždění hlavy s následkem zvýšení nitrolebního tlaku, který vede k možnému poškození mozku a poranění míchy. Poranění hlavy je jedním z nejčastějších příčin úmrtí týraného dítěte nebo vzniku chronických neurologických potíží. Do tohoto poranění můžeme zařadit i tzv. Baby Shaken Syndrom. Jedná se o velmi silné třesení s dítětem, které způsobuje krvácení do mozku, různé neurologické poruchy i smrt dítěte. Posledním zavřeným poraněním je poranění nitrobřišních orgánů. Například natržení jater, ledvin, sleziny, poškození plic a žaludku, které může způsobit vnitřní krvácení a následnou smrt (DUNOVSKÝ, 1995).

- Otevřená poranění – jsou charakterizována poraněním kůže nebo orgánů s únikem tekutiny z organismu.

Rány můžeme rozdělit podle závažnosti na oděrky; rány řezné, sečné, bodné, tržné, zhmožděné a střelné. Do této kategorie řadíme také rány na hlavě (ve většině případů s poškozením lebky), na hrudníku, v oblasti břicha a popáleniny. Mezi popáleniny způsobené druhou osobou se řadí hluboké krátery z popálení cigaretou, takzvaná zebra na hýždích a dolních končetinách od posazení na kamna nebo na plynový sporák (jizvy po popáleninách od sporáku můžete vidět na obrázku číslo 2), popálení horkou vodou (u malých dětí i úplné ponoření). Do popálenin

také řadíme zranění způsobené třením. Například vlečení dítěte po koberci nebo tření provazu o části těla (DUNOVSKÝ, 1995).

- Mnohočetná zranění – tato zranění jsou charakterizována jako dlouhodobé útoky s důsledkem zavřených i otevřených poranění (DUNOVSKÝ, 1995).

Obrázek č. 1: Modřiny po úderu do hlavy   Obrázek č. 2: Jizvy po popálení

Zdroj: DUNOVSKÝ, 1995, str. 248

2.2.2 Tělesné týrání pasivního charakteru

Tělesné týrání pasivního charakteru je definováno jako úmyslné nebo neúmyslné opomenutí základních tělesných potřeb dítěte. Důvodem může být nezralost rodičů (děti dětí), neschopnost zvládnutí nebo nepochopení rodičovské role. Tyto důvody mohou způsobit dítěti vážné následky a mohou skončit i jejich smrtí (VANIČKOVÁ, 1995).

- Porucha v prospívání dítěte neorganického původu – jedná se o neposkytnutí základních tělesných potřeb dítěti rodičem. Má kvantitativní charakter. Kvantitativní nedostatek může mít až smrtelné následky. Jedním z nejhorších je zástava růstu a úplná podvýživa. Při vyšetření takového dítěte je třeba vyloučit všechny jiné možné příčiny. Mohou to být metabolické poruchy, poruchy hormonální nebo poruchy vstřebávání živin. Pokud jde o týrání, je narušena

i psychická rovnováha dítěte a jediným řešením bývá odebrání dítěte a jeho hospitalizace (DUNOVSKÝ, 1995).

- Děti vykořisťované – v České republice je práce dětí povolena od 15 let. V případě nucení dítěte do práce se jedná o vykořisťování. Také se stále častěji objevují děti, které žebrají (DUNOVSKÝ, 1995).

Jiří Dunovský ve své publikaci z roku 1995 do tělesného týrání pasivního charakteru řadí ještě tři typy: nedostatek zdravotní péče, nedostatky ve vzdělávání a výchově a nedostatek přístřeší, ošacení a ochrany.

- Nedostatek zdravotní péče – v našich podmínkách se tento typ týrání příliš nevyskytuje. Jedná se spíše o nezajištění preventivních prohlídek a očkování. Dále nezajištění zdravotní péče při akutních zdravotních problémech dítěte. Většinou jde o nepochopení nebo opomíjení závažnosti nemoci dítěte (DUNOVSKÝ, 1995).
- Nedostatky ve vzdělávání a výchově – u tohoto problému je porušeno právo dítěte na vzdělání (DUNOVSKÝ, 1995).
- Nedostatek přístřeší, ošacení a ochrany - do této kategorie se řadí děti bez domova. Trpí kvůli ekonomickým nedostatkům svých rodičů nebo rodiče úplně ztratily a ocitly se na ulici. Také sem patří děti, které utekly z domova (DUNOVSKÝ, 1995).

Podle novějších publikací již tyto tři typy pasivního fyzického týrání řadíme pod pojem zanedbávání. Pasivní týrání je tedy jednání, při kterém rodiče neuspokojují potřeby dítěte úplně (např. 2 dny dítěti nedají nic najíst a napít). Zatímco zanedbávání je, že rodiče poskytují potravu dětem, ale v malém množství nebo špatného složení (např. avitaminóza je strádání na základě nedostatečného přísunu vitamínů ve stravě. Strádání se liší podle typu vitamínu) (FISHER, 2009).

2.2.3 Psychické týrání

Psychické týrání je forma ubližování, která se velmi špatně odhaluje. Tato problematika je málo prozkoumána a přehlížena. Pojem psychické týrání se postupně začíná nahrazovat pojmem špatné psychické zacházení s dítětem. V literatuře se nachází více možností rozdělení na kategorie takového jednání (KOVAŘÍK, 2003).

Podle Americké odborné společnosti pro týrané a zneužívané děti (APCAS) můžeme špatné psychické zacházení s dítětem rozdělit do šesti kategorií:

- Ústrky, přehlížení a odmítání – obsahuje verbální nebo neverbální projev rodiče nebo jiné osoby, která dítě ponižuje. Jedná se tedy o ponižování, urážení, bagatelizování a odmítavé či nepřátelské postavení rodiče vůči dítěti. Dále o zesměšnění dítěte, srážení jeho sebevědomí a neustálé trestání a neprojevení zájmu o úspěch a odměnu (KOVARČÍK, 2003).
- Terorizování – zahrnuje zejména jednání rodiče nebo jiné pečující osoby, která ohrožuje dítě na životě nebo dítě opustí a vystaví jej nebezpečným situacím. Do této kategorie patří několik podkategorií. Například vystavování dítěte nebezpečným a chaotickým podmínkám, kladení vysokých požadavků na dítě s hrozbou jejich nesplnění a vyhrožování dítěti i věcem, které miluje, násilím (KOVARČÍK, 2003).
- Izolování - je chování, při kterém rodič zakazuje dítěti uspokojování potřeby sociální interakce. Patří sem omezování svobody dítěte (zavírání v bytě nebo v pokoji) nebo zakázání komunikace s ostatními dětmi i s lidmi v okolí (KOVARČÍK, 2003).
- Využívání a kažení – obsahuje jednání rodičů, které povzbuzuje a vybízí dítě ke špatnému chování (sebepoškozování, asociální chování, kriminální chování atd.). Mimo jiné do této kategorie patří i dávání špatného vzoru dítěti (např. krádeže, prostituce, užívání drog a násilí). Pokud toto chování vidí dítě u rodičů, začne si myslet, že je to v pořádku a dělá totéž. Dále sem můžeme zařadit vynucování naplnění nesplněných snů rodičů, úplné zastavení rozvoje samostatnosti dítěte, ovládání dítěte, psychická manipulace dítětem a omezování nebo oslabení kognitivního vývoje dítěte (KOVARČÍK, 2003).
- Odmítání citové odezvy neboli ignorování – jedná se o neschopnost nebo neochotu rodiče či jiné pečující osoby uspokojit potřebu lásky. Zahrnuje tedy neopětování i odmítání lásky dítěti, lhostejnost vůči dítěti, špatná nebo žádná komunikace s dítětem (rodiče komunikují s dítětem pouze v případech, kdy je komunikace nezbytně nutná) (KOVARČÍK, 2003).

- Zanedbávání a nezáměr o duševní či tělesné zdraví dítěte a jeho výchovu a vzdělávání – zahrnuje zejména neochotu pomoci dítěti při emočních problémech. Rodiče úplně ignorují tělesný, duševní, sociální i emoční stav svého dítěte. Odmítání poskytování zdravotnické a výchovné péče při zdravotních a výchovných problémech (KOVÁŘÍK, 2003).

Autoři dalšího rozdělení do kategorií jsou Langmaier a Matějček. Vycházejí z pojetí psychické deprivace a rozdělují kategorie špatného psychického zacházení s dětmi podle psychických potřeb a jejich narušení. Potřebou dítěte je dostačující podněcování podnětů. V případě jejich nedostatku hrozí dítěti nevyváženost a osvojení bolestivých podnětů. Další důležitou potřebou je potřeba bezpečí, jistoty a zdravého attachmentu (primární emoční vztah s pečující osobou). Pokud je tato potřeba narušena dítě může být nejisté, s projevy zlosti, nenávisti a nezáměru. Dále potřeba vytvoření si osobní identity se v případě deprivace u dítěte projeví izolovaností a neschopností sociálního začlenění. Pro dítě je také důležité vytvoření správných podmínek pro sociální učení. V případě nedostatku jsou u dítěte narušeny kognitivní schopnosti. Poslední autory definovanou potřebou je potřeba otevřené budoucnosti, kdy se dítěti v případě deprivace uzavírá budoucnost a ztrácí životní smysl (KOVÁŘÍK, 2003).

2.3 Rozdíl mezi tělesnými tresty a tělesným týráním

Z historického hlediska byly tělesné tresty brány jako jediná cesta k úspěšné výchově jedince, k zajištění disciplíny, k posílení fyzické odolnosti i k upevnění sebeovládání (např. Sparta). Postupem času byly tělesné tresty odsuzovány a dále zakázány ve školách a následně i v rodinách (LOVASOVÁ, 2006).

Tělesné tresty řadíme do kázeňských neboli výchovných prostředků. Jedná se tedy o úmyslné ublížení z důvodu potrestání za určitý kázeňský přestupek, které dítě spáchá. Podle historických dokumentů do těchto prostředků řadíme celou škálu trestů: pohlavek, facka, výprask, kopanec, údery hlavou o zeď, klečení po delší dobu, stoj na hanbě, kliky, dřepy, kroucení ruky, píchání špendlíkem a mnoho dalšího. Už z tohoto výčtu můžeme usoudit, že některé úkony bychom mohli zařadit spíše do kategorie tělesného týrání, protože se jedná více o agresivní chování. Cílem tělesných trestů by mělo být poučení

dítěte a naučení se něčemu novému, ale kopancem nebo pícháním špendlíkem se tomu nenaučí (VANIČKOVÁ, 2004).

Lenka Lovasová a Kateřina Schmidová definují tělesný trest jako:

- záměrné způsobení bolesti,
- vede dítě k primitivní reakci,
- vždy je doprovázeno stresem (absence spravedlnosti),
- zpomaluje vývoj osobnosti,
- probouzí v dítěti agresivní chování,
- slouží ke vzniku vzorce sociálního chování, který dítě v budoucnu využívá pro řešení obtížných životních situací (LOVASOVÁ, 2006).

Mezi tělesnými tresty a fyzickým týráním je neostrá hranice. Oddělení těchto dvou jednání je velmi složitá záležitost. Odpověď na otázku, kde je hranice mezi týráním a trestem, definoval Výbor pro práva dětí OSN. Pokud dochází k trestání dítěte pomocí předmětu (vařečka, řemen, vodítko), jedná se o tělesné týrání. Dále pokud je útok namířen na citlivé části těla dítěte (hlava, břicho, genitálie atd.), opět je tento útok označován jako týrání. Poslední překročení hranice od trestu k týrání jsou přetrvávající stopy po trestání, jako jsou modřiny, podlitiny, krvácení a další (VANIČKOVÁ, 2004).

Nejčastějším místem tělesného trestání podle Vaničkové jsou tváře. Většina dětí facku přijímá jako adekvátní trest za své činy, ale podle definice záleží na druhu facky. Každý rodič by si měl vždy uvědomit svoji sílu. V určitém afektu by mohl udeřit silněji, než zamýšlel. Také by si měl uvědomit, na jakou část těla dítěte je facka namířena. Dítě se kvůli strachu může otočit nebo změnit polohu. Je velmi důležité se zamyslet nad smyslem facky, dítě ji dostává obvykle od osoby, kterou miluje. Díky tomu si může spojovat lásku s trestem. Dle výzkumů bylo prokázáno, že děti, které jsou fackovány, jsou v dospělosti agresivnější, trpí depresemi a obvykle si najdou pouze méně placenou pracovní pozici (VANIČKOVÁ, 2004).

Jiná publikace uvádí, že nejčastějším místem k potrestání dítěte jsou hýždě. V tomto místě je velký sval. Potrestání je tedy pro dítě bolestivé a při obnažení i ponižující, ale chybí zde ohrožení vážnějšího úrazu. Jediným nebezpečím je zamíření úderu na ledviny.

Dalším podobným místem je zadní strana stehen a lýtka. Tváře jsou druhým nejčastějším místem. Při špatném úderu je zde riziko poškození sluchu (LOVASOVÁ, 2006).

V České republice jsou tělesné tresty povoleny v rodinách stejně jako v mnoha dalších asijských, evropských i afrických státech. V dalších zemích jako je Rakousko, Švédsko, Finsko, Norsko, Kypr, Dánsko, Litva, Řecko a Německo jsou tělesné tresty postaveny na stejnou úroveň jako fyzické týrání a jsou tedy zakázány. Již v roce 1867 bylo zakázáno tělesné trestání ve školních institucích. Bohužel se tento zákon jednoznačně nedodržoval. Až po demokratizaci rodiny a větší orientaci na ochranu dítěte po druhé světové válce se prosadilo striktní dodržování. Tomuto stavu pomohlo přijetí Deklarace práv dítěte vydané Spojenými národy v roce 1959 a Úmluvy o právech dítěte vydané OSN v roce 1989. V aktuálně platném občanském zákoníku a konkrétně v části rodinného práva v § 857 je stanoveno právo rodičů použít výchovné opatření k ovlivnění chování dětí. Opatření by mělo být přímo úměrné jeho vývoji. Dítě se těmto opatřením musí podřídit. Dále § 884 povoluje přiměřené výchovné prostředky, které nesmí poškodit jeho zdraví a vývoj a nesmí zasahovat do důstojnosti dítěte (LOVASOVÁ, 2006; Občanský zákoník, 2017).

Používání tělesných trestů ve výchově dítěte je nekonečným výzkumným předmětem mnoha odborníků. Tento pedagogický prostředek z rodin pomalu ustupuje. Rodiče se snaží využívat další výchovné nástroje: oslovení, tělesný dotyk, vysvětlení, zvýšení hlasu, okřiknutí, zakázání činnosti, varování atd.. Na druhou stranu je někdy opravdu těžké stanovit dítěti hranice tak, aby je respektovalo a dodržovalo. Některým rodičům dojdou síly a v případě konfliktu s dítětem, už nevidí jinou možnost než jej fyzicky potrestat (např. plácnutím) (LOVASOVÁ, 2006).

2.4 Rizikové faktory pro vznik týrání dětí

Rizikové faktory mohou být ze strany dítěte, ze strany rodičů a také prostředí.

Rizikové faktory ze strany dítěte (potenciální oběť)

Vyšší četnost citového násilí na dětech je pozorovaná u dětí s postižením (mentální, tělesné nebo smyslové znevýhodnění). Důvodem bývá, že tyto děti jsou pro rodiče méně čitelné. Další skupinou jsou děti málo výrazné až extrovertní, pláčtivé a neklidné.

Znevýhodněné děti jsou častěji fyzicky týrány. Dále děti, které nesplňují očekávání a požadavky rodičů a děti, které rodiče dráždí (FISHER, 2009).

Rizikové faktory ze strany rodičů (potenciální pachatel)

Rodiče, kteří mají větší sklony k násilí na dětech, byli většinou v dětství týráni fyzicky nebo psychicky. Do této skupiny patří také rodiče, kteří nemají dostatečné kompetence pro rodičovskou roli (různá znevýhodnění, závislosti); dále sem patří jedinci mladí a nezralí; příliš staří rodiče; rodiče s agresivní povahou; psychickými poruchami; ale také rodiče, kteří svoje děti nechtějí. Rizikové rodiče jsou lidé, kteří jsou například příslušníci určité společenské skupiny s agresivním zaměřením a nebo žijí v dlouhodobé stresové situaci (nezaměstnaní) (DUNOVSKÝ, 1999; FISHER, 2009).

Rizikové faktory na straně prostředí

Okolní prostředí ovlivňuje chování dětí i rodičů a přispívá k harmonickému chodu rodiny. Při narušení této harmonie se v rodině mohou vyskytovat určité patologické jevy. Někdy vůbec nezáleží na osobnostech všech aktérů, ale na situaci. Zejména jde o zkratové jednání manželů. V případě konfliktu se jeden z účastníků zaměří na pomstu, kterou provede na tom nejceňnějším (dítě). Výše zmíněné chování nazýváme Medein komplex. Konflikty mohou být způsobené manželskými rozpory, situací při rozvodu, stresovou situací, alkoholovým nebo drogovým opojením, chudobou, somatickým onemocněním a stresem, který může vést k agresi (HANUŠOVÁ, 2006; DUNOVSKÝ, 1999).

Rizikovým prostředím může být i škola. Škola by se měla podílet na správném a zdravém vývoji dítěte. Někdy je to ale naopak. Pokud rodiče i škola kladou na dítě vysoké nároky nebo naopak nízké nároky, může to vést k psychickým poruchám a k vážnému poškození zdraví, kdy se následně dítě stává rizikovým pro vznik násilí v rodině. Příčinou nepřiměřené zátěže může být špatná úměrnost látky ke zralosti dítěte, která vede k bezmocnosti a snížení sebevědomí dítěte. Dalším důležitým faktorem je osobnost učitele, nepřijetí role žáka dítětem a institucionalita školy (neohlíží se na individualitu, žáci jsou chápáni jako celek). Velmi významný je vztah školy a rodiny (nezájem rodičů nebo naopak velké požadavky na úspěch ve škole) (VANIČKOVÁ, 1995).

2.5 Zjišťování týrání dětí

Zjišťování týrání dítěte zahrnuje dvě fáze: ohlášení a diagnostiku.

Před diagnostikou by mělo nastat samotné rozpoznání a ohlášení případu. Existují inhibitory (zabraňující činitelé) a facilitátory (umožňující činitelé) v profesní i neprofesní sféře, které ovlivňují ohlášení nepatřičného chování k dítěti. Jedním z inhibitorů u laika je neznalost a špatná orientace v problematice. Dále strach z odplaty agresora, nedůvěra v pracovníky a orgány, nedůvěra dítěti (časté zveličování situace), obtěžování pracovníků spojené s vyšetřováním a mnoho dalšího. Facilitátorem u laiků může být kladný vztah k dětem, vlastní odvaha a statečnost a alespoň minimální orientace v problematice týraného dítěte. V profesní sféře je facilitátorem například vysoký zájem a angažovanost pracovníka v této problematice na straně jedné a hluboké odborné znalosti na straně druhé (průběžná školení během práce v oboru). Ani jedna stránka by neměla být opomíjena. Mezi inhibitory u profesionálů patří špatná zkušenost v oblasti řešení případů, nedostatečná spolupráce s ostatními organizacemi, strach z odplaty, nízká odbornost a znalost problematiky a snaha nepřidělovat si práci. Podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., neohlášení neboli neoznámení ublížení dítěti je trestný čin, za který může soud stanovit trest odnětí svobody až na tři roky. Výjimkou je, že při ohlášení činu, může být osoba, i její blízcí, ohrožena na životě, zdraví nebo trestním stíháním (DUNOVSKÝ, 1995; Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Pod pojmem diagnostika si můžeme představit spolupráci mnoha disciplín pro odhalení a posouzení případu. Diagnostikovat týrání dítěte je velmi složité. Důležitá je komplexní anamnéza. Provádí se sociální anamnéza rodiny i dítěte samotného, lékařský posudek současného stavu dítěte i záznam úrazů v minulosti a psychologické vyšetření, které je zaměřeno na zkoumání intelektu (schopnost pamatovat si věci a události) a komunikačních schopností. Všechny schopnosti dítěte by měly být přímo úměrné jeho věku. Lékař by měl umět rozlišit mezi náhodným úrazem a znaky, které jsou typické pro týrání dětí. Například časté zlomeniny, modřiny a jizvy po popáleninách. Naopak psychické týrání je velmi špatně odhalitelné. Po komplexním vyšetření dítěte se odborníci obrací i na agresora a na celou rodinu. Při nejasných důkazech o týrání dítěte se orgány právní ochrany mohou rozhodnout umístit dítě mimo rodinu (DUNOVSKÝ, 1995, 1999; HANUŠOVÁ, 2006).

2.6 Následky, terapie a prevence týraného dítěte

Výše v textu jsou uvedeny tělesné následky týrání dětí, například obrázek číslo 1 a 2. Jedním z psychických následků prožití týrání může být posttraumatická stresová porucha (PTSP). Její projevy se dostaví až po několika týdnech či měsících po prožití stresové situace. Poruchou rozumíme zhoršení dítěte zejména v sociální oblasti, které je spojeno i se změnou chování, nálady, poruchou emoční a samozřejmě změnou fyzických znaků. Základní ukazatelé pro diagnostiku posttraumatické stresové poruchy jsou například: odvrácení se od nejbližších osob (rodiny), emoční necitlivost a vyhýbání se lidem. Dále se projevuje úplnou nebo částečnou ztrátou paměti, která brání si vybavit vzpomínky na stresovou událost (HANUŠOVÁ, 2006).

2.6.1 Terapie dětí postižených týráním

Při odhalení případu týrání, na kterém se podílí multidisciplinární tým, se zvolí forma pomoci, která je pro danou situaci nejlepší. V literatuře se udávají 3 formy terapeutické intervence (zásah třetí osoby do chodu rodiny za účelem ji nasměrovat určitou cestou): akutní krizová, střednědobá a dlouhodobá intervence (DUNOVSKÝ, 1999).

Akutní krizová intervence se provádí v okamžik odhalení. Neměla by se odkládat (v nejlepším případě do 24 hodin), aby se zabránilo prohlubování negativních pocitů. Jedná se o krátkodobou terapii a neměla by přesáhnout 6 sezení. Na prvním místě při řešení problémů týkajících se ubližování dítěti jakéhokoli typu, by měl být zájem dítěte. Důležitá je v tomto okamžiku interdisciplinární spolupráce. Na řešení se podílí sociální pracovník, lékař, psycholog a další odborníci. Hlavním cílem krizové intervence je zabránit zhoršení stavu dítěte a posouzení dalších kroků, které je nutné vykonat pro zajištění správného a zdravého vývoje dítěte. Rozhoduje se o odebrání dítěte z rodiny a například jeho umístění do krizového centra, do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo v případě tělesných následků do nemocnice, kde se dále vyšetřuje v neutrálním prostředí (DUNOVSKÝ, 1999; VRTIŠKOVÁ, 2009).

Střednědobá intervence představuje komplexnější diagnostiku se zhotovenými znaleckými posudky a kompletními vyjádřeními odborníků k případu. Stanovuje se plán terapie (DUNOVSKÝ, 1999).

Dlouhodobá intervence už obsahuje samotnou léčbu dítěte. Na jednu stranu lékařské ošetření zranění dítěte, ale také i psychoterapie, která se obrací na léčbu psychického i sociálního strádání. Pro další vývoj života dítěte je důležitá snaha, aby si trauma neneslo do budoucího života, aby dokázalo navázat bez problému sociální kontakt a nevyčlenilo se ze společnosti. Dalším cílem dlouhodobé intervence je snaha o nápravu rodiny. V první řadě se odborníci snaží ponechat dítě v rodině (nebo u příbuzných). Poslední možností je umístění dítěte do ústavní péče nebo do náhradní rodinné péče (DUNOVSKÝ, 1999).

2.6.2 Prevence

Dnešní společnost už se více zaměřuje na prevenci týrání dětí. Je zcela jasné, že poučení a varování před následky takového jednání pomůže k lepší orientaci a odhalení týrání. Prevenci lze rozdělit do čtyř stupňů: primární, sekundární, terciární a kvartérní (DUNOVSKÝ, 1999; HANUŠOVÁ, 2006).

Primární prevence

Primární prevence je podle Světové zdravotnické organizace (WHO) předcházení vzniku jednání. V literatuře se můžeme setkat vzhledem k pojmu týrané, zanedbávané a zneužívané dítě s přirovnáním k plovoucímu ledovci. Každý člověk se ve svém životě chová určitým způsobem. Veškeré jednání, které mohou odborníci odhalit, už se stalo. Je tedy nad povrchem plovoucího ledovce. Na druhou stranu se pod ním schovávají patologické jevy, které za určité situace a za vhodných podmínek vyplují na povrch a projeví se. V této podobě (pod povrchem plovoucího ledovce) má teprve formu rizika. To znamená, že se může v budoucnosti projevit, ale nemusí. Úkolem primární prevence je zabránit uskutečnění rizikové události. Primární prevence se snaží přizpůsobit prostředí k tomu, aby tento plovoucí ledovec nevznikal (DUNOVSKÝ, 1995).

Tuto ochranu můžeme rozdělit na specifickou a nespecifickou. Specifická prevence zabráňuje vzniku rizikových situací a rizikových skupin ve společnosti. Nespecifická prevence se ubírá směrem osvěty obyvatelstva ke správné výchově a zajištění zdravého vývoje dítěte a rodiny (VANIČKOVÁ, 1995).

Opatření, která jsou podnikány v rámci primární prevence, mají tři vrstvy:

- Záměrné působení na širokou veřejnost – znamená působení na celou společnost a na všechny její vrstvy a části. Cílem takového působení je zejména zvýšit citlivost společnosti k dětem a změnit myšlení pro ochranu jejich zájmů. Primární prevenci široké veřejnosti zprostředkovávají orgány ČR, zákony a vyhlášky, politické strany se svými programy, církve, školství, média (TV, rádio, knihy, časopisy) a státní nebo nestátní organizace zabývající se rodinou (DUNOVSKÝ, 1999; VANIČKOVÁ, 1995).
- Záměrné působení na rodiče, osoby pečující a na vychovatele (i budoucí rodiče a vychovatelé) – tento styl prevence se snaží informovat rodiče, jak jednat s dětmi a v první řadě děti citově přijmout. Zaměřuje se i na děti, které v budoucnu budou také rodiče. Vývojová psychologie je již velmi dobře prozkoumanou vědou a jsou stanoveny fáze vývoje a potřeby, které by rodiče měli naplňovat. Existují klíčová období, kterým by se v rámci primární prevence měla věnovat pozornost. Například příprava na početí, chování otce i matky při těhotenství, porod a všechna vývojová stadia dítěte až po založení jeho vlastní rodiny. Velký důraz se klade na prevenci nechtěného početí, protože nechtěné děti jsou rizikové pro vznik násilí v rodině. Školy aplikují prevenci v rámci sexuální výchovy a výchovy dětí k rodičovství, kde poukazují zejména na dostupnou antikoncepci (pánskou i dámskou) a na zodpovědnost a riziko v případě početí dítěte. Velkým přínosem byl Rok rodiny v roce 1994 vyhlášený OSN, který nastartoval větší zájem o rodinu a vlnu různých propagačních a výchovných akcí (DUNOVSKÝ, 1999; VANIČKOVÁ, 1995).
- Záměrné působení na odborné pracovníky (psychologové, sociální pracovníci, lékaři, soudci, právníci) – jedná se zejména o osvětu lidí zabývajících se týráním dětí. Osvěta je prováděna prostřednictvím poskytnutých informací z různých výzkumů a odborných studií (DUNOVSKÝ, 1999; VANIČKOVÁ, 1995).

Sekundární prevence

Úkolem sekundární prevence je zejména aktivní vyhledávání neboli depistáž rizikových rodin, mezi které patří dysfunkční rodiny (funkce rodiny jsou narušeny, vývoj dítěte ještě

narušen není, ale sama si už pomoci nemůže, vhodná pomoc je sanace rodiny) a afunkční rodiny (rodina má závažné problémy, které ohrožují zdraví a vývoj dítěte, sanace rodiny není vhodná, východiskem je odebrání dítěte). Dále sem patří vyhledávání rizikových dětí, rizikových rodičů a rizikových situací (HANUŠOVÁ, 2006).

Terciární prevence

Terciární prevencí rozumíme hlavně odhalení týrání dítěte a zabránění zhoršování a opakování týrání. Slučuje se tedy s terapií a rehabilitací, kdy se instituce snaží znemožnit zhoršení stavu dítěte a pomoci navodit vhodné podmínky pro jeho zdravý vývoj (DUNOVSKÝ, 1999).

Kvartérní prevence

Tato forma prevence u nás není typická kvůli špatné komunikaci mezi jednotlivými státními a nestátními organizacemi. Jedná se o péči o dítě při návratu domů z nařízeného zařízení po úspěšném ukončení nutné léčby (HANUŠOVÁ, 2006).

2.7 Právní ochrana dětí

Právní ochranu dětí zajišťuje mnoho norem. Patří mezi ně např. Ústava ČR, Úmluva o právech dítěte, Listina základních práv a svobod, občanský zákoník a v něm obsažené rodinné právo, trestní zákoník, zákon o sociálně právní ochraně dětí a další. V práci dále budou uvedeny dokumenty, které souvisí s problematikou týraného dítěte a vybrané organizace, které se zabývají problematikou týraného dítěte.

2.7.1 Úmluva o právech dítěte

Úmluva o právech dítěte byla přijata Valným shromážděním Organizace spojených národů 20. listopadu v roce 1989 v New Yorku a v platnost vstoupila 2. září 1990. Je výsledkem mnohaletého jednání o základních strategiích a právních normách zástupců mnoha zemí světa. Česká a Slovenská federativní republika tuto úmluvu přijala již 30. září 1990 a v platnost vstoupila 6. února 1991. Samostatný stát Česká republika ji následně přijal a schválil 1. ledna 1993. Přijetím tohoto dokumentu všechny státy přijaly povinnosti tyto práva zahrnout do zákonů, ale hlavně dohlížet a zajistit jejich dodržování. Téměř všechny země tento dokument přijaly kromě Somálska a USA. Úmluva o právech dítěte se snaží poukazovat na vysokou zranitelnost dětí, důležitost uspokojování jejich potřeb a ochranu

jejich práv a také na zajištění zdravého vývoje před i po narození. Preambule úmluvy upozorňuje na důležitost chránit zájem dětí a na důležitost rodiny, která tento zájem má za úkol chránit (DUNOVSKÝ, 1999; ŠPECIÁNOVÁ, 2007).

Úmluva rozděluje práva do třech kategorií: provision, protection, participation. Syndromem CAN se zabývá hlavně kategorie protection.

- Protection – je právo na ochranu, které zajišťuje dětem hlavně bezpečí a zabraňuje týrání, zneužívání a zanedbávání všech dětí, dětí s postižením, rizikovým dětem a dětem s dalším znevýhodněním (DUNOVSKÝ, 1999).
- Provision – jedná se o práva, která zabezpečují rozvoj a přežití dítěte. Právo na rozvoj zahrnuje vývoj dítěte psychický, fyzický, sociální a duchovní. Dále právo na hru, volný čas, informovanost, svobodu myšlení atd. (DUNOVSKÝ, 1999).
- Participation – znamená účast nebo spoluúčast dítěte. Zahrnuje právo dítěte vyjádřit svůj názor, kterému musí být věnovaná pozornost úměrně jeho věku a mentální zralosti. Dále právo svobodně se rozhodovat a nakládat se svým životem podle své vůle (DUNOVSKÝ, 1999).

K Úmluvě o právech dítěte byly přijaty 3 opční protokoly. Česká republika přijala nakonec všechny tři. Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (nástup do armády je povolen od 18 let věku), Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii a třetí Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte zavádějící postup překládání oznámení (HANUŠOVÁ, 2006).

Práce dále vybírá několik článků, které se týkají problematiky týraného dítěte (i celkově syndromu CAN).

Článek 3 – Vždy by každý měl jednat podle zájmu dítěte.

Článek 19 – Stát by měl jednat tak, aby nedošlo k ubližování, zanedbávání nebo zneužívání dětí a musí se postarat o prevenci a pomoc obětem chování, které narušuje zájem dítěte.

Článek 20 – Stát musí zajistit plnou péči dětem, které jsou z rodiny odebrány. V případě odebrání dítěte z rodiny, mu musí zajistit náhradní rodinu nebo jinou péči, kterou dítě potřebuje.

Článek 34 – Povinností státu je chránit dítě před sexuálním zneužíváním, dětskou prostitucí a před dětskou pornografií.

Článek 35 – Stát by měl zabránit obchodování, prodeji a únosu dětí.

Článek 37 - Tento článek zakazuje mučení dětí a bránění ve svobodném pohybu. Zakazuje věznění osob mladších 18 let a také udělení doživotního trestu odnětí svobody a trestu smrti dětem (Úmluva o právech dítěte, 2016).

2.7.2 Sociálně právní ochrana dětí

Sociálně právní ochranu dětí poskytuje obecní úřad, obecní úřad s rozšířenou působností, krajský úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí. Každý z výše uvedených úřadů má odlišný rozsah působnosti. Řídí se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Odborníkem je sociální pracovník, který splňuje několik úkolů. Obstarává terénní práce, podává předběžné opatření, rozhoduje o zbavení či pozastavení rodičovské odpovědnosti, připravuje podklady pro rozhodnutí soudu o právní volnosti dětí v případě osvojení (nezájem rodičů), stává se kolizním pracovníkem dítěte při rozvodu rodičů, kontroluje děti při plnění ústavní nebo ochranné výchovy a pomáhá dětem a mladistvým při trestním stíhání. Sociálního pracovníka nalezneme např. na oddělení sociálně právní ochrany dětí v každé obci s rozšířenou působností a zasahuje v případě ubližování dětem. Orgán sociálně právní ochrany dětí neboli OSPOD poskytuje služby, kterými pomáhá dětem při obtížných životních situacích. Mezi ně můžeme zařadit ústavní výchovu, která je prováděna v dětských centrech (dříve nazývány kojenecké ústavy pro děti od narození do 3 let) a v dětských domovech (děti od 3 let do 18 – 19 let). Tato služba je určena dítěti pouze v případě, že jiná služba není možná. Další možností je náhradní rodinná péče (osvojení či pěstounská péče). Důležitou úlohu ve službách sociálně právní ochrany hrají zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (např. Klokánek Fondu ohrožených dětí). Dále pomoc poskytují azylové domy pro matky s dětmi, pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra a poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Pokud jsou v rodině problémy, ale jsou ještě řešitelné, poskytuje nestátní organizace pomoc ve formě sanace rodiny. Dobrovolníci, kteří si prošli rozsáhlým školením, pomáhají rodině s chodem a s výchovou dětí.

Orgány sociálně právní ochrany dětí poskytují poradenskou i preventivní činnost (ŠPECIÁNOVÁ, 2007; VRTIŠKOVÁ, 2009).

Pokud se dítě dostane do situace, kdy jsou narušována jeho práva, má právo požádat OSPOD o pomoc. Ten si vyslechne jeho názor a provede kroky pro zlepšení stavu dítěte. Pokud je dítě ohroženo na zdraví nebo na životě, OSPOD po důkladném šetření může podat rychlé předběžné opatření k soudu. Soud musí do 24 hodin od podání opatření schválit a dítě je následně odebráno z rodiny. Soud vždy musí jednat podle nejlepšího zájmu dítěte. Předběžné opatření trvá 1 měsíc, ale soud ho může o stejnou dobu prodloužit. Tato doba nesmí přesáhnout 6 měsíců. Soud musí vždy zajistit, aby předběžné opatření bylo bezodkladně vykonáno. Dítě je následně svěřeno do péče příbuzných nebo umístěno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, do pěstounské péče na přechodnou dobu, do diagnostického ústavu, do dětského domova nebo do dětského domova se školou. Pokud dítě není ohroženo na životě, ale je ohrožena jeho výchova nebo vzdělání, OSPOD podává pomalé předběžné opatření, kdy soud, na rozdíl od rychlého opatření, musí rozhodnout do 7 dní od podání návrhu. Následný postup je totožný (Sociálně-právní ochrana dětí, 2014; ŠPECIÁNOVÁ, 2007).

2.7.3 Trestní zákoník

V trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. jsou uvedeny paragrafy, které souvisí s týráním dětí. Definují trestné činy a stanovují míru potrestání pachatele.

§ 140 – 144 Trestné činy proti životu. Do této části patří, ze strany týrání dětí, všechno jednání vůči dítěti, které končí jeho smrtí (vražda, zabití, vražda novorozeného dítěte matkou, usmrcení z nedbalosti a napomáhání sebevraždě) (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

§ 145 – 148 Trestné činy, které ohrožují zdraví dítěte. Paragrafy zahrnují všechny typy ublížení. Například ublížení na zdraví, ublížení na zdraví z nedbalosti a z omluvitelné pohnutky (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

§ 168 – 179 Trestné činy proti svobodě. Z této oblasti je mnoho právních norem, které s týráním dětí úzce souvisí. Například svěřením dítěte do moci jiného, omezování osobní svobody, prodej dětí a vydírání (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

§ 194 – 204 Trestné činy proti rodině a dítěti. Tyto paragrafy přímo definují trestné činy spojené celkově se syndromem CAN. Například týrání svěřené osoby, zanedbávání povinné výživy a ohrožování výchovy dítěte (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

2.7.4 Vybrané organizace zabývající se pomocí týraným dětem

Díky níže zmíněným organizacím, mají děti, které jsou ohroženy týráním, možnost nepříznivou životní situaci vyřešit. Mezi tyto organizace patří například dětské krizové centrum, telefonická krizová intervence, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, centrum pro rodinu a azylový dům pro matky s dětmi.

Dětské krizové centrum – příkladem je **Dětské krizové centrum V Zápolí**. Na založení této organizace se podílel prof. MUDr. Jiří Dunovský, DrSc. Organizace je pověřena Ministerstvem práce a sociálních věcí k sociálně právní ochraně dětí. Mezi hlavní cíle patří prevence, diagnostika a terapie syndromu CAN. Umožňuje pomoc dětem ve formě telefonického poradenství, právní poradny, ambulantní péče i pobytové služby. Provozuje Linku důvěry, která patří do kategorie telefonické krizové intervence. Pomáhá dětem i dospělým v obtížných životních situacích a navrhuje jejich řešení (Dětské krizové centrum, 2017; Linka důvěry, 2016).

Telefonická krizová intervence – příkladem je **Linka bezpečí**. Patří mezi organizace poskytující telefonickou pomoc všem lidem v obtížné situaci. Poskytuje služby krizové pomoci prostřednictvím telefonu, chatu i emailu. Linka je členem asociace dětských linek důvěry Child Helpline International, které fungují na celém světě (Linka bezpečí, 2016).

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc – příkladem je **Klokánek** provozovaný Fondem ohrožených dětí (FOD). Pokud je dítě ohrožené týráním, zneužíváním nebo zanedbáváním, je umístěno do zařízení Klokánek. Jedná se o služby náhradní rodinné péče, které pomáhají zabránit umístění dítěte do ústavní péče. Klokánek přijímá děti na základě rozhodnutí soudu nebo OSPOD, na přání dítěte nebo rodičů. Hlavním důvodem umístění dítěte do této organizace je týrání, zneužívání a zanedbávání, dále také nepřítomnost rodičů (zdravotní stav, uvěznění, odložení dítěte). Dítě zde může zůstat po určenou dobu a poté se vrací do své rodiny, nebo je mu poskytnuta jiná náhradní péče. Klokánek se snaží, co nejvíce se přiblížit rodinnému prostředí. Tato služba je tedy prováděna v bytech, kde se o děti starají tety nebo strýčkové, kteří mají na starost tři

až čtyři děti. Tety se o děti starají i během noci a dávají dětem znovu pocit bezpečí. Mimo základní péči o dítě provádí skupina odborníků celkovou diagnostiku dítěte a plánuje nejlepší postup pro zmírnění následků.

Dalším příkladem zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je **Dům tří přání**, který poskytuje mnoho služeb pro pomoc rodině a dětem. Jednou z těchto služeb je Dům Přemysla Pitterra pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Děti jsou zde umístěny po dobu 3 měsíců. Je jim zde poskytnuta veškerá péče a prováděna diagnostika odborníky (psychologové, lékaři, sociální pracovníci). Další službou je ambulantní nebo terénní krizové centrum, centrum pro děti Mezipatro (pořádají se zde různé kroužky a terapie pro děti i celé rodiny), centrum rodinné terapie Horizont a terénní krizová intervence (pomoc pro OSPOD) (Centrum pro děti Mezipatro, 2016; Dům tří přání, 2016; Dům Přemysla Pitterra, 2016; Klokánek, 2016).

Centrum pro rodinu - příkladem je **Triangl**. Tato organizace poskytuje terapii a poradenství rodinám i jednotlivým členům v obtížné situaci. Její součástí je i zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Organizace se snaží o spolupráci s celou rodinou pro znovu obnovení vztahů a vazeb (Triangl – centrum pro rodinu, 2016).

Azylový dům pro matky s dětmi je organizace, která poskytuje pomoc matkám s dětmi, které se vyskytly bez přístřeší nebo v obtížné životní situaci. Napomáhá jim udržet všechny kvality života a následně si osvojit takové schopnosti, které jim umožní začlenit se a dále existovat ve společnosti. Mezi služby této organizace patří poskytnutí stravy, zajištění ubytování po dobu maximálně 1 roku a právní poradenství pro zajištění veškerých práv (Azylový dům pro matky s dětmi, 2017).

3 Praktická část

V práci bylo provedeno dotazníkové šetření u žáků víceletého Gymnázia ve Vlašimi, které zjišťuje jejich znalosti o problematice týraného dítěte.

3.1 Cíle, výzkumné otázky a předpoklady

Hlavní cíl: Zjistit znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu.

Dílčí cíle:

1. Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech žáků mezi 2. ročníkem a sekundou o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu.
2. Zjistit, kolik žáků slyšelo pojem týrané dítě na vybraném víceletém gymnáziu.
3. Zjistit nejčastěji a nejméně často zvolený zdroj informací o problematice týraného dítěte žáky na vybraném víceletém gymnáziu.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu?

Dílčí výzkumné otázky

1. Existuje rozdíl ve znalostech žáků z 2. ročníku a ze sekundy o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu?
2. Kolik žáků na vybraném víceletém gymnáziu slyšelo pojem týrané dítě?
3. Jaký zdroj informací o problematice týraného dítěte žáci na vybraném víceletém gymnáziu zvolí nejčastěji a jaký zdroj nejméně často?

Hlavní předpoklad: Žáci na vybraném víceletém gymnáziu zvolí minimálně 60 % správných odpovědí o problematice týraného dítěte.

Dílčí předpoklady:

1. Počet správných odpovědí o problematice týraného dítěte zvolený žáky z 2. ročníku na vybraném víceletém gymnáziu bude o 15% vyšší než počet správných odpovědí zvolený žáky ze sekundy na vybraném víceletém gymnáziu.

2. Minimálně 95 % žáků na vybraném víceletém gymnáziu slyšelo pojem týrané dítě.
3. Nejčastěji zvolený zdroj informací o problematice týraného dítěte bude TV a nejméně častý zdroj informací o problematice týraného dítěte na vybraném gymnáziu budou kamarádi.

3.2 Metoda výzkumu

Bylo provedeno dotazníkové šetření, které zjistilo znalosti žáků na vybrané škole o problematice týraného dítěte. Dotazník patří mezi kvantitativní metodu výzkumu.

3.2.1 Výzkumný nástroj

Výzkumným nástrojem je dotazník, který obsahuje 21 otázek. 16 otázek je uzavřených, 1 otázka je otevřená a 4 polootevřené. V případě uzavřených otázek má žák vypsané možnosti, ze kterých vybírá. Jedna z těchto možností je polootevřená. Na otevřenou otázku musí respondent vymyslet odpověď a u polootevřených má na výběr z odpovědí, které by měl doplnit ještě svým názorem. Z dotazníku chci zjistit znalosti žáků na vybraném gymnáziu a obsahuje tedy 8 znalostních otázek a ostatní mají informativní charakter.

3.2.2 Cílová skupina

Cílovou skupinou jsou žáci sekundy a 2. ročníku víceletého Gymnázia ve Vlašimi. Konkrétně 31 žáků 2. ročníku a 30 žáků sekundy. Gymnázium ve Vlašimi jsem si vybrala kvůli tomu, že jsem tuto školu navštěvovala 8 let. Nynější ředitelkou je RNdr. Věra Chroustová a má na starosti pedagogický sbor s 41 učiteli. Žáci zde mohou studovat čtyřletý program po ukončení 9. ročníku základní školy nebo osmiletý program po ukončení prvního stupně, tedy 5. ročníku základní školy. Gymnázium má k dispozici velké prostory rozdělené do třech areálů. V areálu se nachází tělocvična, jídelna, počítačová učebna a chemické a biologické laboratoře. Téměř každá učebna je vybavena počítačem, dataprojektorem, televizí a interaktivní tabulí.

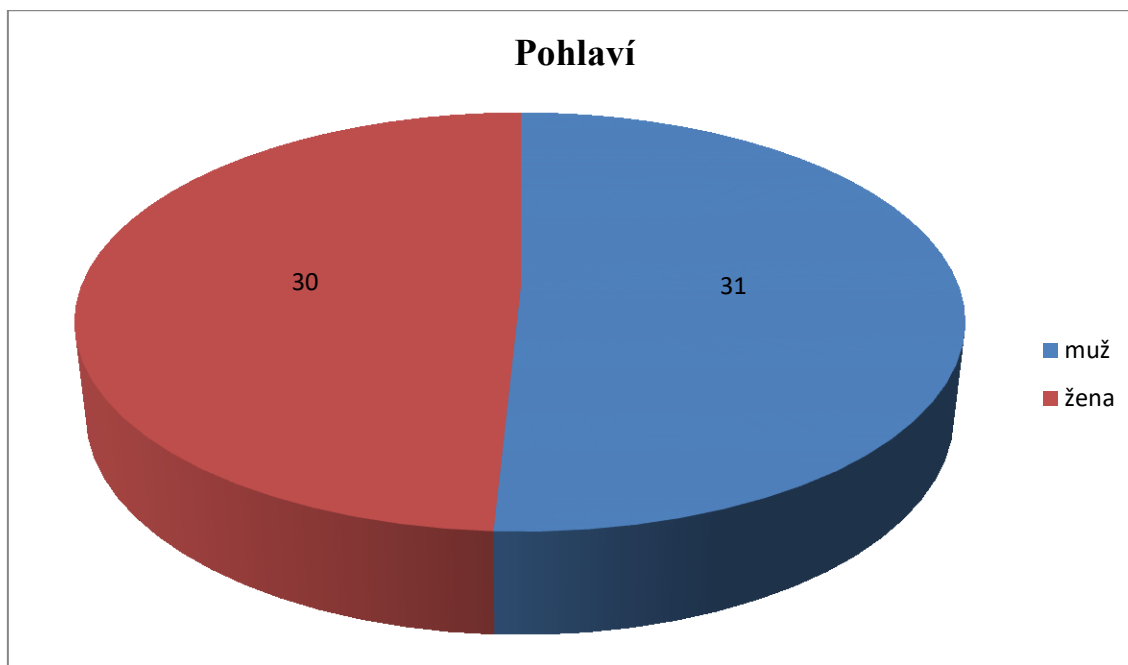
3.3 Výsledky výzkumu

Bylo rozdáno 70 dotazníků do dvou tříd Gymnázia ve Vlašimi. Vrátilo se 61 dotazníků, které byly vyplněné. Výzkumu se zúčastnilo 12 dívek ze sekundy, 18 chlapců ze sekundy, 18 dívek z 2. ročníku a 13 chlapců z 2. ročníku.

Graf č. 1: Pohlaví

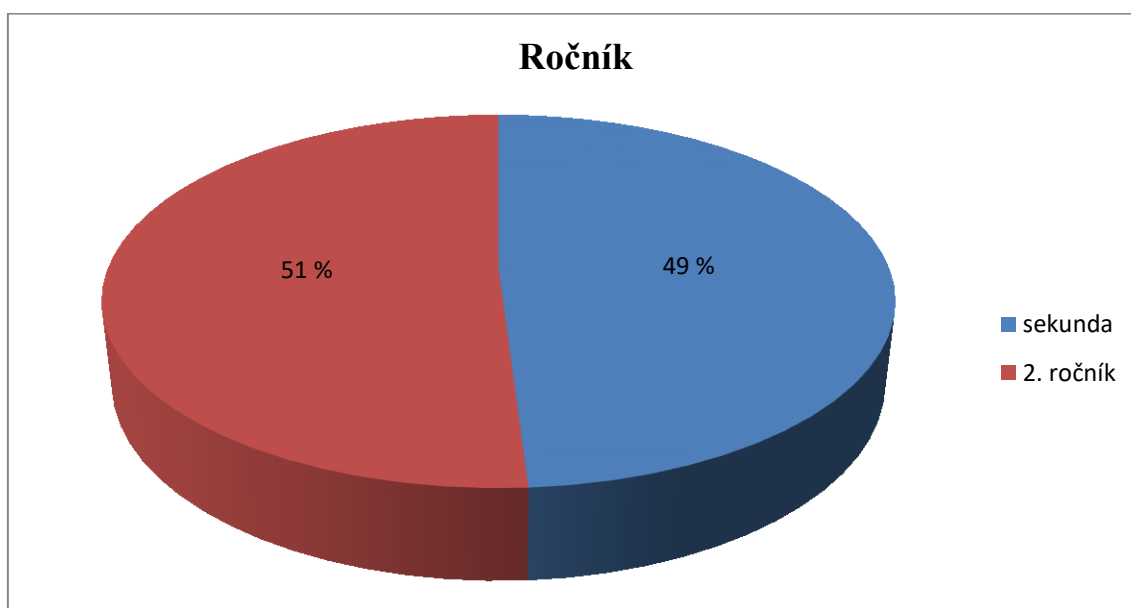
N = 61

Celkem tedy dotazník vyplnilo 30 dívek (49%) a 31 chlapců (51%).

Graf č. 2: Ročník

N = 61

Dotazníkové šetření podstoupilo 31 žáků (51 %) z 2. ročníku ve věkovém rozmezí 16 -17 let a 30 žáků (49 %) sekundy ve věkovém rozmezí 12 – 14 let.

Graf č. 3: Slyšel/a už jste někdy pojem týrané dítě?

N = 61

Tato otázka je uzavřená. Žáci vybírali mezi dvěma odpověďmi: ano/ne. Všichni respondenti na otázku: „Slyšel/a už jste někdy pojem týrané dítě?“ odpověděli „ano“. Nikdo z žáků neodpověděl „ne“.

Tabulka č. 2: Četnost odpovědí na otázku číslo 4.

N = 173

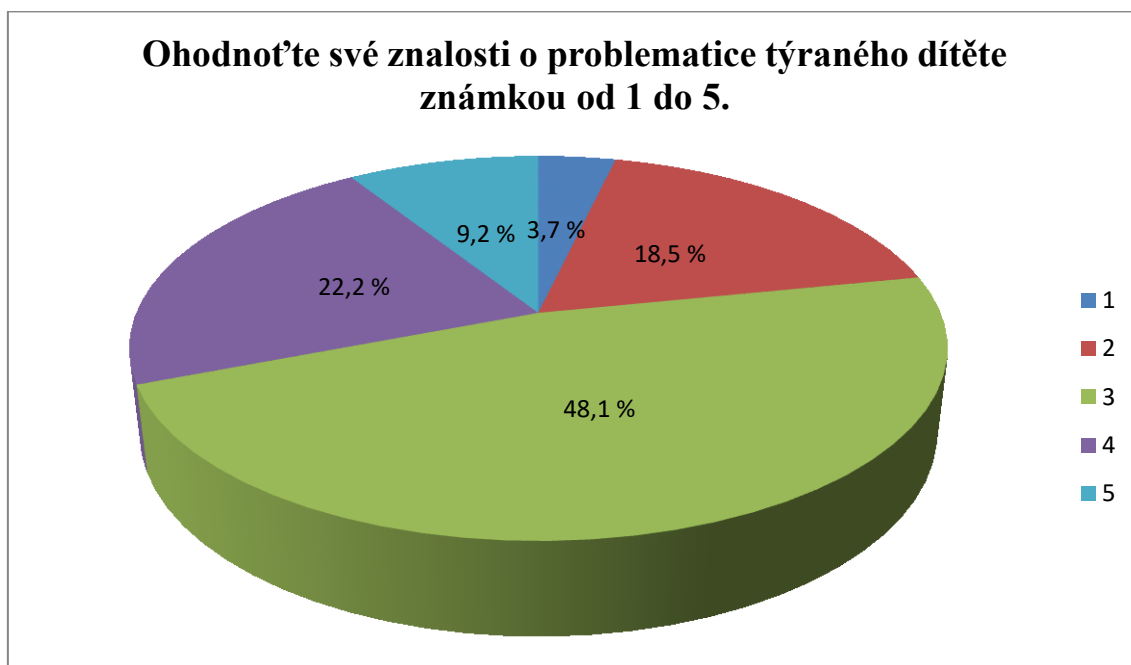
4. Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšel/a.	Sekunda	2. ročník	Celkem	Celkem %
TV	22	28	50	28,9%
škola	14	12	26	15,1 %
noviny, časopisy	11	17	28	16,2%

kniha	2	2	4	2,3%
rodiče	7	1	8	4,6%
nemám žádné informace	0	0	0	0%
učitelé ve škole	6	3	9	5,2%
kamarádi	2	1	3	1,7%
internet	22	23	45	26%
jiné, uveďte	0	0	0	0%
Celkem	86	87	173	100 %

V otázce číslo 4 respondenti vybírali 3 nejčastější odpovědi z 9 možností. Pokud by jim žádná možnost nevyhovovala, mohli zaškrtnout možnost „jiné“ a uvést příklad zdroje, ze kterého pojem slyšeli. Někteří žáci zvolili méně odpovědí. Žáci sekundy zvolili celkem 86 odpovědí a žáci 2. ročníku 87. Celkem bylo zaškrtnuto 173 odpovědí. U nižšího ročníku (sekundy) respondenti volili nejčastěji 3 zdroje: TV (22x), škola (14x) a internet (22x). U žáků z 2. ročníku bylo nejčastěji voleno: TV (28x), noviny, časopisy (17x) a internet (23x). U obou skupin žádný žák nezvolil možnosti „nemám žádné informace“ a polootevřenou možnost „jiné, uveďte“. V obou skupinách uvedli jako zdroj informací kamarády žáci 3x, učitelé ve škole 9x, rodiče uvedli respondenti 8x, knihu 4x a školu 26x. Celkově se tedy na prvních třech místech objevily tyto možnosti: 50x TV (28,9 %), 45x internet (26 %) a nakonec 28x noviny a časopisy (16,2 %).

Graf č. 4: Ohodnoťte své znalosti o problematice týraného dítěte známkou od 1 do 5.
(Známky odpovídají známkování ve škole 1 = výborně, 3 = dobře, 5 = nedostatečně)

N = 54

V otázce číslo 4 bylo získáno celkem 54 odpovědí (26 ze sekundy, 28 z 2. ročníku). Známkou 5 (nedostatečně) si určili 4 respondenti (9,2 %), známku 4 (dostatečně) si zvolilo 12 respondentů (22,2 %), známku 3 (dobře) 26 žáků (48,1 %), známku 2 (chvalitebně) 10 žáků (18,5 %) a známku 1 (výborně) si zvolili 2 žáci (3,7 %). Nejčastější známkou byla 3 (dobře) a zvolilo si ji 26 (48,1 %) respondentů. Nejméně často byla zvolena známka výborně tedy 1, kterou si zvolili pouze 2 žáci (1 ze sekundy a 1 z 2. ročníku). Tato otázka byla polootevřená. Respondenti se hodnotili známkou od 1 do 5 a své ohodnocení měli také zdůvodnit.

Tabulka č. 3: Zdůvodnění hodnocení znalostí o problematice týraného dítěte

N = 30

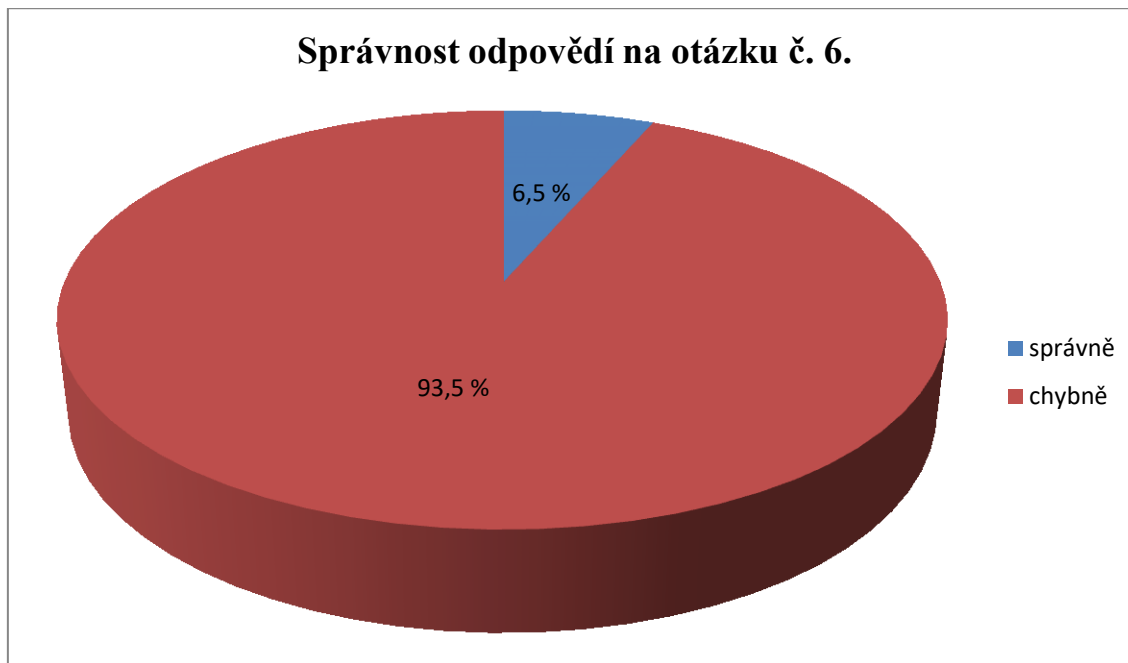
5. Zdůvodnění hodnocení znalostí o problematice týraného dítěte.	Sekunda	2. ročník	Celkem
Mám některé informace, ale nemám s tím zkušenosti.	7	11	18
Nezajímám se o tuto problematiku.	1	3	4
Vím o této problematice hodně informací.	0	4	4
Byl/a jsem šikanován/a.	1	0	1
Byl/a jsem svědkem týrání dětí.	2	0	2
Jsem psychicky týrán/a.	1	0	1
Celkem	12	18	30

Své hodnocení v otázce číslo 5 zdůvodnilo celkem 30 respondentů (12 ze sekundy a 18 z 2. ročníku). Odpovědi jsou rozděleny do kategorií. Nejčastějším zdůvodněním je: „Mám některé informace, ale nemám s tím zkušenosti (nesetkal/a jsem se s tím)“. Takto, nebo v podobném znění, odpovědělo 18 respondentů. 4 žáci odpověděli: „Nezajímám se o tuto problematiku“. 4 žáci sekundy, kteří se hodnotili známkou 1 nebo 2 zdůvodnili: „Vím o této problematice hodně informací“. Jedna dívka ze sekundy zdůvodnila své hodnocení znalostí slovy: „byla jsem šikanována“ a jeden chlapec také ze sekundy napsal: „Jsem psychicky týrán“. 2 žáci uvedli, že byli svědky týrání.

Otázka číslo 6 zní: „Co je podle WHO (Světové zdravotnické organizace) považováno za fyzické týrání? (Vyberte všechny vyhovující možnosti)“. Tato otázka má znalostní charakter. Respondenti měli vybrat všechny vyhovující možnosti, popřípadě je doplnit o další. Správně jsou možnosti: úder rukou do hlavy, pohlavek, údery předmětem do těla a údery rukou do těla se zanecháním modřin.

Graf č. 5: Správnost odpovědí na otázku číslo 6.

N = 61

93,5 % tedy 57 žáků na vybraném víceletém gymnáziu odpovědělo špatně na otázku: „Co je podle WHO považováno za fyzické týrání?“. 6,5% tedy 4 žáci ze sekundy vybrali správně všechny vyhovující možnosti. Žádný respondent z 2. ročníku neoznačil všechny vyhovující možnosti. Nejvyšší počet chyb žáci dělali nevybráním možnosti pohlavek a to, i když vybrali možnost úder rukou do hlavy. Pokud bych tuto odpověď nepočítala, správnost odpovědí by byla vyšší.

Tabulka č. 4: Četnost odpovědí na otázku číslo 6.

N = 167

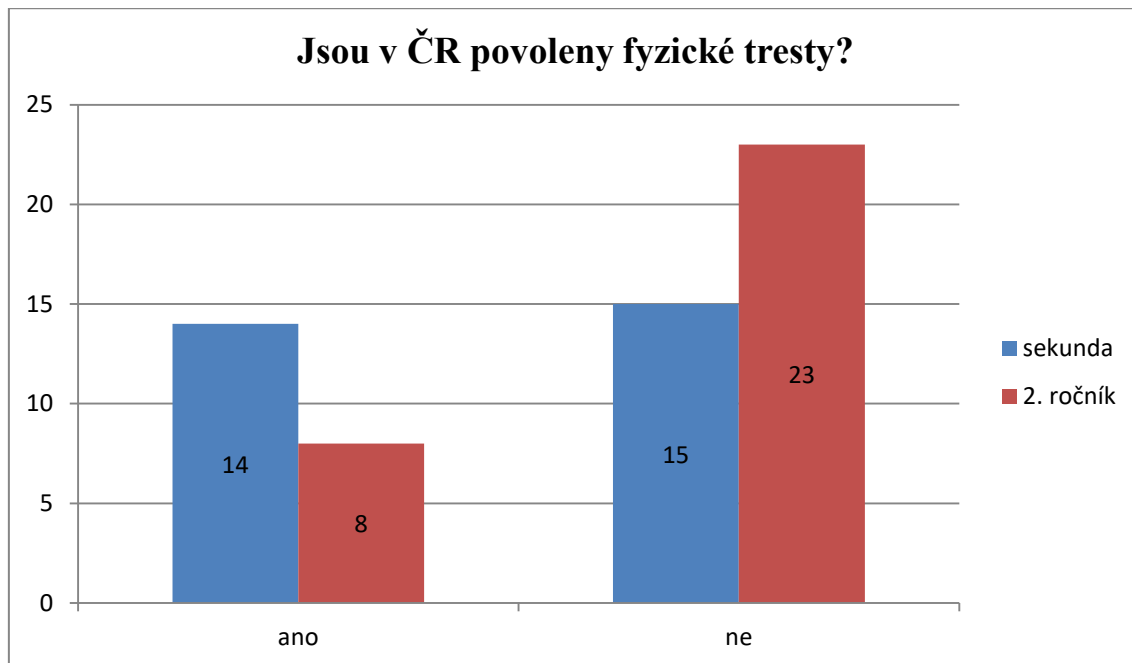
6. Co je podle WHO považováno za fyzické týrání?	Sekunda	2. ročník	Celkem	Celkem %
úder rukou na zadek bez zanechání modřin	1	1	2	1,2 %
úder rukou do hlavy	21	20	41	24,6 %

pohlazení po hlavě	0	1	1	0,6 %
pohlavek	5	1	6	3,6 %
úderý předmětem do těla	29	26	55	32,9 %
úderý rukou do těla se zanecháním modřin	29	26	55	32,9 %
jiné, uveďte	4	3	7	4,2 %
Celkem	89	78	167	100 %

V otázce číslo 6 „Co je podle WHO považováno za fyzické týrání?“ respondenti vybírali ze 7 odpovědí, z toho 1 odpověď „jiné, uveďte“ byla polootevřená, kde si žáci mohli zvolit vlastní odpověď. Celkové množství odpovědí je 167 (89 ze sekundy a 78 z 2. ročníku). Tabulka četností odpovědí na otázku číslo 6 ukázala, že nejčastěji žáci volili možnosti: „úderý předmětem do těla“ a „úderý rukou do těla se zanecháním modřin“, tedy 55x (32,9 %). Dále 41x (24,6 %) byla určena odpověď „úder rukou do hlavy“. Správná odpověď „pohlavek“ byla zvolena pouze 6x (3,6 %). Nesprávné odpovědi: „úderý rukou na zadek bez zanechání modřin“ byla určena 2x (1,2 %) a „pohlazení po hlavě“ pouze 1x (0,6 %). Poslední polootevřenou možnost „jiné, uveďte“ byla určena 7x (4,2 %). 4x byl žáky uveden příklad „kopání“, 1x „drápání“, 1x „hašení cigaret o ruku“ a poslední žák uvedl „nedávání najíst“.

Graf č. 6 : Jsou v České republice povoleny fyzické tresty?

N = 60

Otázka číslo 7: „Jsou v České republice povoleny fyzické tresty?“ je určena na zjištění znalostí žáků. Respondenti měli na výběr mezi odpovědí „ne“ a „ano“. V případě označení odpovědi „ano“, měli zvolit možnost, kde jsou fyzické tresty povoleny. Správnou odpovědí je „ano“ a „rodina“. Na tuto otázku uvedlo odpověď 60 respondentů. Z obou tříd uvedlo „ano“ celkem 22 žáků a „ne“ 38 žáků.

Tabulka č. 5: Kde jsou v ČR povoleny tělesné tresty?

N = 22

7. Kde jsou v ČR povoleny fyzické tresty?	Sekunda	2. ročník	Celkem
rodina	13	6	19
škola	0	2	2
veřejná místa	0	0	0
ústavní zařízení	0	0	0

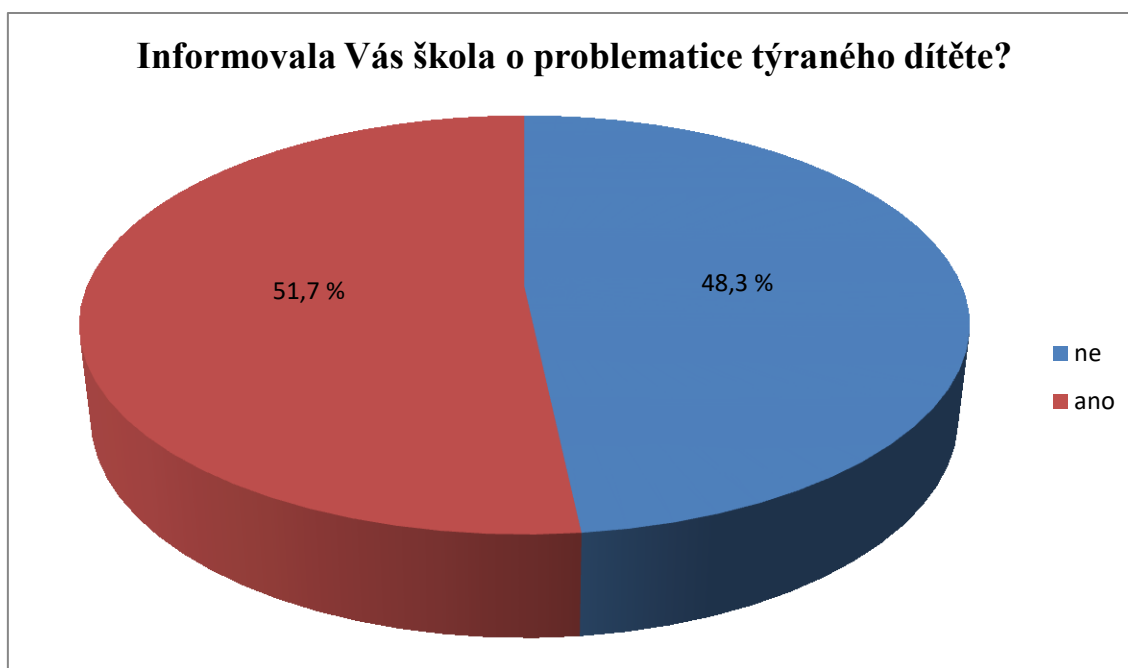
jiné, uveďte	1	0	1
Celkem	14	8	22

Správně na tuto otázku odpovědělo 19 žáků, z toho 13 ze sekundy a 6 z 2. ročníku. 2 žáci uvedli, že je povoleno trestat děti ve škole. 1 žák uvedl jinou možnost: „na policii“.

Otázka číslo 8 zní: „Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?“. Tato otázka má dvě části. Nejprve si respondenti vybírali ze 2 možností: „ne“ nebo „ano“. Pokud vybrali možnost „ano“, určovali, jakou formou je škola informovala ze 4 možností.

Graf č. 7: Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?

N = 58

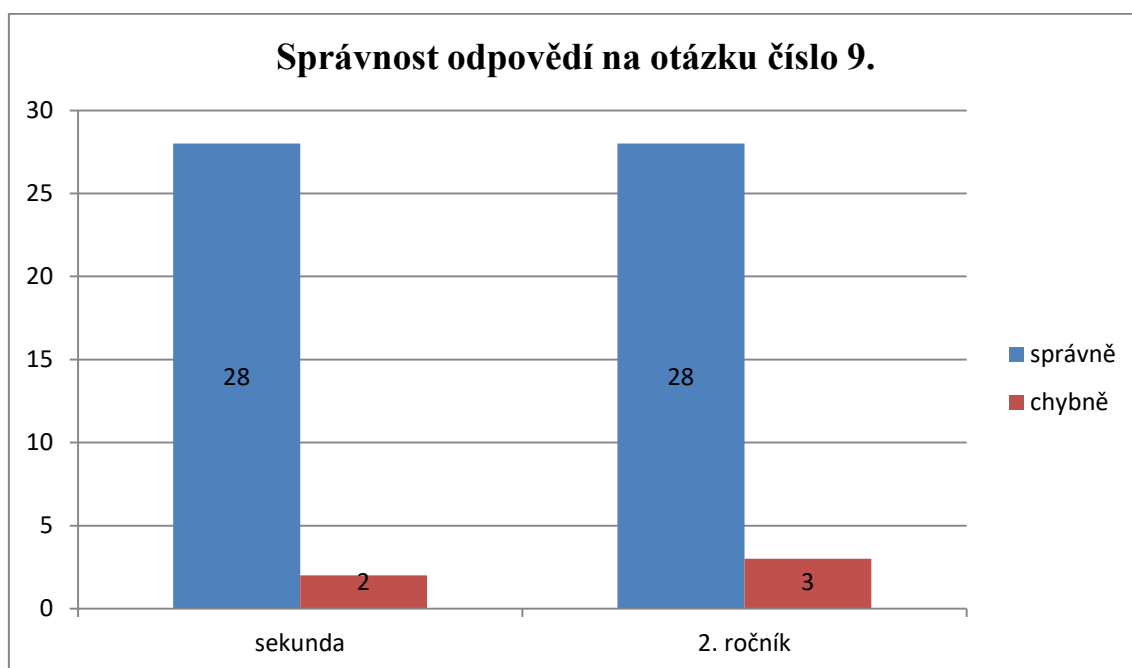
Na tuto otázku odpovědělo 28 žáků ze sekundy a 30 žáků z 2. ročníku. Celkem odpovědělo 58 respondentů. Odpověď „ano“ zvolilo 16 žáků ze sekundy a 14 žáků z 2. ročníku. Celkem správnou odpověď „ano“ vybralo 30 (51,7 %) respondentů. Odpověď „ne“ označilo ze sekundy 12 žáků a z 2. ročníku 16 žáků. Celkem 28 (48,3 %) respondentů zvolilo odpověď „ne“. Žáci, kteří odpověděli na tuto otázku „ano“, vybírali z dalších 4 možností, jakou formou je škola o problematice týraného dítěte informovala. 3 možnosti

jsou uzavřené: výklad v rámci předmětu, samostatná přednáška a film. Poslední možnost je polootevřená „jiné, uveďte“ a mohli uvést jinou formu. Možnost „výklad v rámci předmětu“ zvolilo celkem 23 respondentů, z toho 11 ze sekundy a 12 z 2. ročníku. Odpověď „samostatná přednáška“ vybralo 5 žáků ze sekundy a 1 z 2. ročníku (6 žáků). Odpověď „film“ zvolil pouze 1 žák z 2. ročníku a poslední polootevřenou možnost „jiné, uveďte“ nezvolil nikdo.

Otázka číslo 9: „Které z níže uvedených faktorů má největší vliv na vznik násilí v rodině?“. Tato otázka je určena pro zjištění znalostí žáků. Žáci vybírali ze 7 odpovědí, z toho 1 je polootevřená možnost „jiné, uveďte“. Správných odpovědí je několik. Mezi ně patří: neúplná rodina (rodina s jedním rodičem), nevyhovující bydlení, nízký příjem a závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách. Nesprávné možnosti jsou: úplná rodina a dobré bydlení.

Graf č. 8: Správnost odpovědí na otázku číslo 9.

N = 61

Správně na otázku číslo 9 odpovědělo celkem 56 žáků (28 ze sekundy a 28 z 2. ročníku). Chybnou odpověď celkem zvolilo 5 respondentů (2 ze sekundy a 3 z 2. ročníku).

Tabulka č. 6: Četnost zvolených odpovědí na otázku číslo 9.

N = 86

9. Které z níže uvedených faktorů má největší vliv na vznik násilí v rodině?	Sekunda	2.ročník	Celkem	Celkem %
úplná rodina	1	2	3	3,5 %
neúplná rodina	4	6	10	11,6 %
dobré bydlení	1	1	2	2,3 %
nevyhovující bydlení	4	4	8	9,3 %
nízký příjem	4	3	7	8,2 %
závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách	29	27	56	65,1 %
jiné, uveďte	0	0	0	0 %
Celkem	43	43	86	100 %

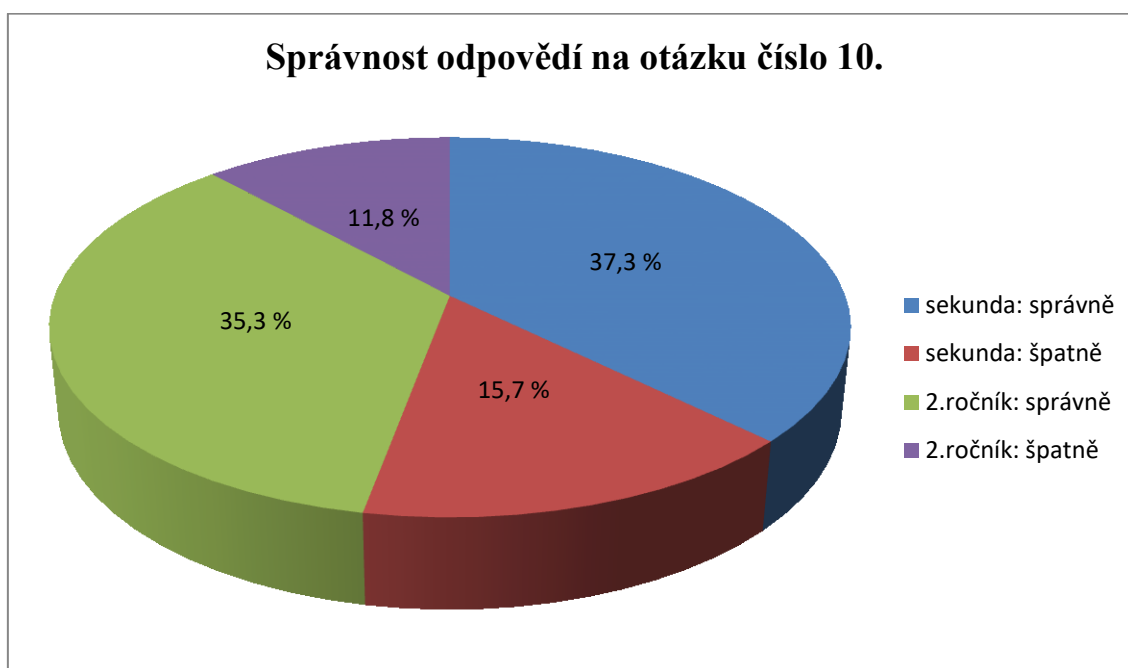
Žáci měli přímo uvedené v otázce, aby vybrali pouze jednu možnost. Někteří nesplnili zadání a vybrali více možností. Celkem jsem získala 86 odpovědí (43 ze sekundy a 43 z 2. ročníku). Nejčastěji 56x (65,1 %) respondenti vybírali možnost „závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách“. Na druhém místě je odpověď „neúplná rodina“, která se objevila 10x (11,6 %), a dále odpověď „nevyhovující bydlení“ se objevila celkem 8x (9,3 %). Další možnost „nízký příjem“ byla respondenty zvolena celkem 7x (8,2 %), „úplná rodina“ celkem 3x (3,5 %), „dobré bydlení“ 2x (2,3 %) a nakonec polootevřená odpověď „jiné, uveďte“ nebyla zvolena žádným respondentem.

Otázka číslo 10 zní: „Uveďte 2 formy týrání.“. Tato otázka má znalostní charakter a je otevřená. Respondenti museli vymyslet odpověď. Za správnou odpověď jsem považovala

psychické a fyzické týrání, ale vzhledem k odpovědím jsem do kategorie správných odpovědí zařadila ještě šikanu.

Graf č. 9: Správnost odpovědí na otázku číslo 10.

N = 51

Na otázku: „Uveďte 2 formy týrání.“, uvedlo odpověď celkem 51 respondentů. 27 žáků ze sekundy a 24 žáků z 2. ročníku. Mezi správné odpovědi patří psychické týrání, fyzické týrání a šikana. Správně na tuto otázku odpovědělo celkem 37 žáků (19 - 37,3 % ze sekundy a 18 - 35,3 % z 2. ročníku). Chybná odpověď byla zanedbávání a sexuální zneužívání a napsání pouze jedné formy týrání. Nesprávně odpovědělo celkem 14 respondentů (8 - 15,7 % ze sekundy a 6 - 11,8 % z 2. ročníku).

Tabulka č. 7: Četnost odpovědí na otázku číslo 10.

N = 96

10. Uveďte 2 formy týrání.	Sekunda	2. ročník	Celkem
psychické týrání	22	23	45
fyzické týrání	19	19	38

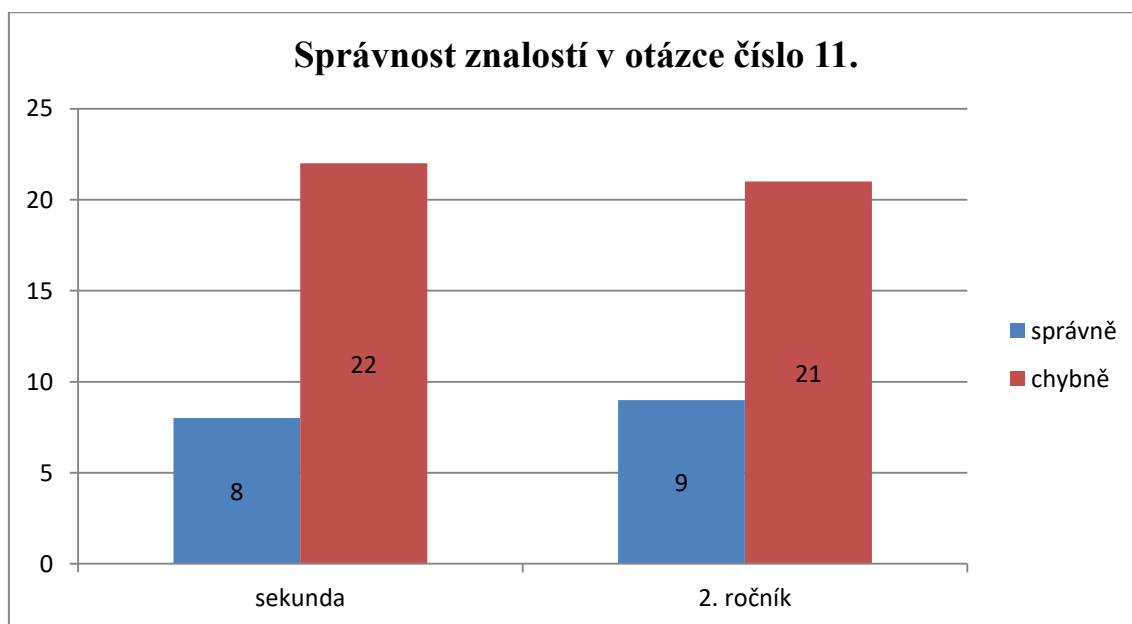
šikana	3	0	3
zanedbávání	4	3	7
sexuální zneužívání	1	2	3
Celkem	49	47	96

Z otázky číslo 10 bylo získáno celkem 96 odpovědí. 49 odpovědí ze sekundy a 47 odpovědí z 2. ročníku. 45x se objevila odpověď „psychické týrání“, z toho 22 odpovědí získáno od žáků ze sekundy a 23 odpovědí od žáků z 2. ročníku. Další získanou možností bylo „fyzické týrání“ (celkem 38). Odpověď „šikana“ se v této otázce objevila 3x, „zanedbávání“ 7x a nakonec „sexuální zneužívání“ celkem 3x.

Otázka číslo 11: „Vyberte všechny vyhovující znaky týraného dítěte.“ prověřuje znalosti žáků. Respondenti vybírali z 11 možností. Z toho jedna byla polootevřená možnost „jiné, uveďte“. Žáci, aby odpověděli správně na tuto otázku, museli vybrat všechny vyhovující možnosti. Správné jsou: modřiny, strach mluvit o osobním životě, agresivita vůči spolužákům, častá nepřítomnost ve škole, zamlklost, uzavřenost a strach jít domů.

Graf č. 10: Správnost znalostí v otázce číslo 11.

N = 60

Na otázku číslo 11 odpovědělo 60 žáků. Správné možnosti označilo 8 (13,3 %) respondentů ze sekundy a 9 (15 %) respondentů z 2. ročníku. Chybně odpověděli na otázku respondenti, kteří vynechali některou ze správných možností nebo označili nesprávnou odpověď. Celkem tedy u 43 (71,7 %) žáků jsem odpověď na tuto otázku vyhodnotila jako nesprávnou. Chybně odpovědělo 22 (36,7 %) respondentů ze sekundy a 21 (35 %) z 2. ročníku. Pokud bych počítala s 5 správně označenými možnostmi, procento úspěšnosti v této otázce by bylo vyšší.

Tabulka č. 8: Četnost odpovědí na otázku číslo 11.

N = 296

11. Vyberte všechny vyhovující znaky týraného dítěte.	Sekunda	2. ročník	Celkem	Celkem %
modřiny	27	23	50	16,9 %
strach mluvit o osobním životě	27	26	53	17,9 %
hodně přátel	1	0	1	0,3 %
agresivita vůči spolužákům	12	21	33	11,2 %
častá nepřítomnost ve škole	25	14	39	13,2 %
dobrá nálada	1	2	3	1 %
zamlklost, uzavřenost	28	26	54	18,3 %
dokonalá docházka do školy	3	3	6	2 %
strach jít domů	27	27	54	18,2 %

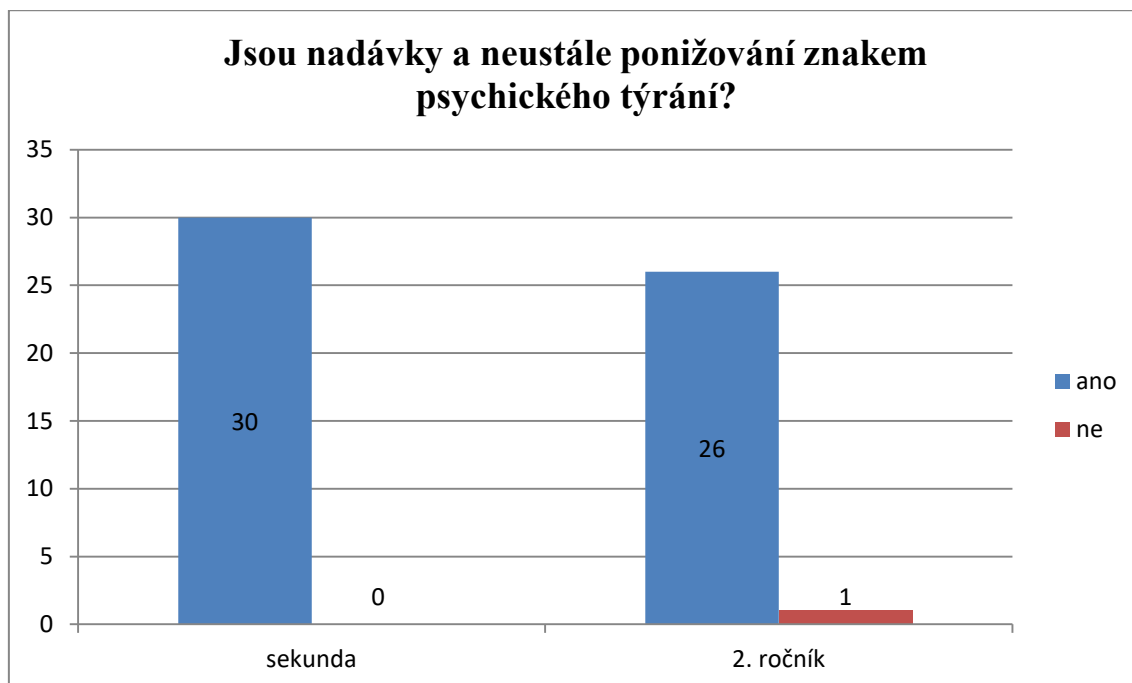
upravené a neroztrhané oblečení	0	1	1	0,3 %
jiné, uveďte	0	2	2	0,7 %
Celkem	151	145	296	100 %

V otázce číslo 11 je 6 správných odpovědí. Dohromady z obou ročníků jsem získala 296 odpovědí (151 ze sekundy, 145 z 2. ročníku). Nejčastěji byly voleny 2 možnosti: 54x (18,3 %) „zamlklost, uzavřenost“ a stejný počet se objevil i u možnosti „strach jít domů“. Dále byla velmi často 53x (17,9 %) volena možnost „strach mluvit o osobním životě“, 50x (16,9 %) „modřiny“, 39x (13,2 %) „častá nepřítomnost ve škole“ a 33x (11,2 %) „agresivita vůči spolužákům“. Mezi málo označované možnosti patří: 6x (2 %) „dokonalá docházka do školy“, 3x (1 %) „dobrá nálada“, 1x (0,3 %) „upravené a neroztrhané oblečení“ a nakonec 2x (0,7 %) polootevřená odpověď „jiné, uveďte“, ke které respondenti napsali: „strach se převlékat při tělesné výchově“ a „nosí trička s dlouhým rukávem a černé dlouhé kalhoty“.

Otázka číslo 12 zní: „Jsou nadávky a neustálé ponižování znakem psychického týrání?“. Tato otázka má znalostní charakter a odpovědi jsou polootevřené. Respondenti vybírali ze dvou možností „ano“ a „ne“. Tyto odpovědi měli žáci možnost odůvodnit. Jelikož otázka měla za úkol prověřit znalost žáků, správnou odpovědí je „ano“.

Graf č. 11: Jsou nadávky a neustále ponižování znakem psychického týrání?

N = 57

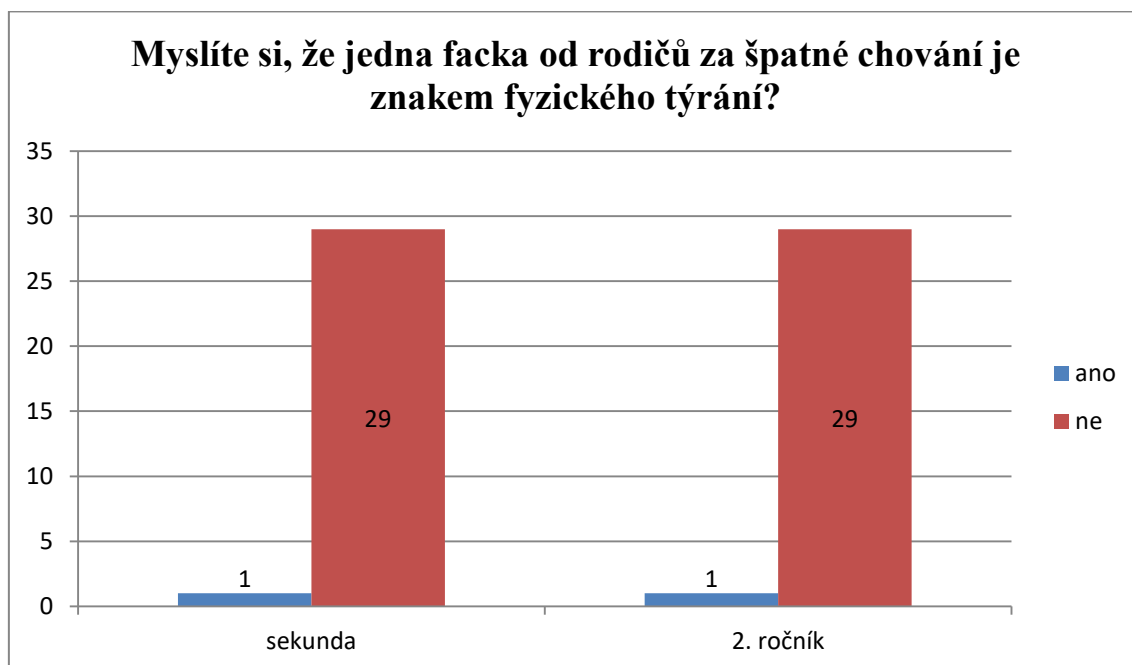
Na otázku číslo 12 odpovědělo 57 respondentů (30 ze sekundy a 27 z 2. ročníku). Celkem 56 žáků (30 ze sekundy a 26 z 2. ročníků) odpovědělo správně „ano“. Pouze 1 žák z 2. ročníku odpověděl „ne“. Žáci měli možnost svoji odpověď zdůvodnit. 15 žáků ze sekundy a 15 žáků z 2. ročníku popsali důvod své volby. Odpovědi lze rozdělit do 5 kategorií. Nejčastěji (celkem 16x) žáci uváděli „narušení psychické rovnováhy a snížení sebevědomí“. 4 žáci uvedli, že ponižování a nadávky v dětství vyvolávají pocit samoty a izolace a další 4 respondenti napsali, že takové chování vyvolává v dětství pocit strachu. Odpověď „dítě se cítí být nemilované“ napsali celkem 3 žáci a odpověď, že si potom děti vybíjí zlost na někom jiném, napsali 3 respondenti.

Otázka číslo 13: „Myslíte si, že jedna facka od rodičů za špatné chování je znakem fyzického týrání?“, je polootevřená. Respondenti vybírali z možností „ano“ a „ne“ a svoji odpověď mohli zdůvodnit.

Graf č. 12: Myslíte si, že jedna facka od rodičů za špatné chování je znakem fyzického týrání?

N = 60

Na tuto otázku odpovědělo celkem 60 respondentů (30 ze sekundy a stejný počet z 2. ročníku). Možnost „ne“ zvolilo celkem 58 žáků. 2 respondenti vybrali možnost „ano“. Jelikož je tato otázka polootevřená, žáci měli možnost svoji volbu odůvodnit.

Tabulka č. 9: Odůvodnění odpovědi na otázku číslo 13.

N = 37

13. Odůvodnění odpovědi na otázku číslo 13.	Sekunda	2.ročník	Celkem
Výchovný prostředek za špatné chování.	18	12	30
Pokud se dítěti vysvětlí špatné chování a není to časté.	0	4	4

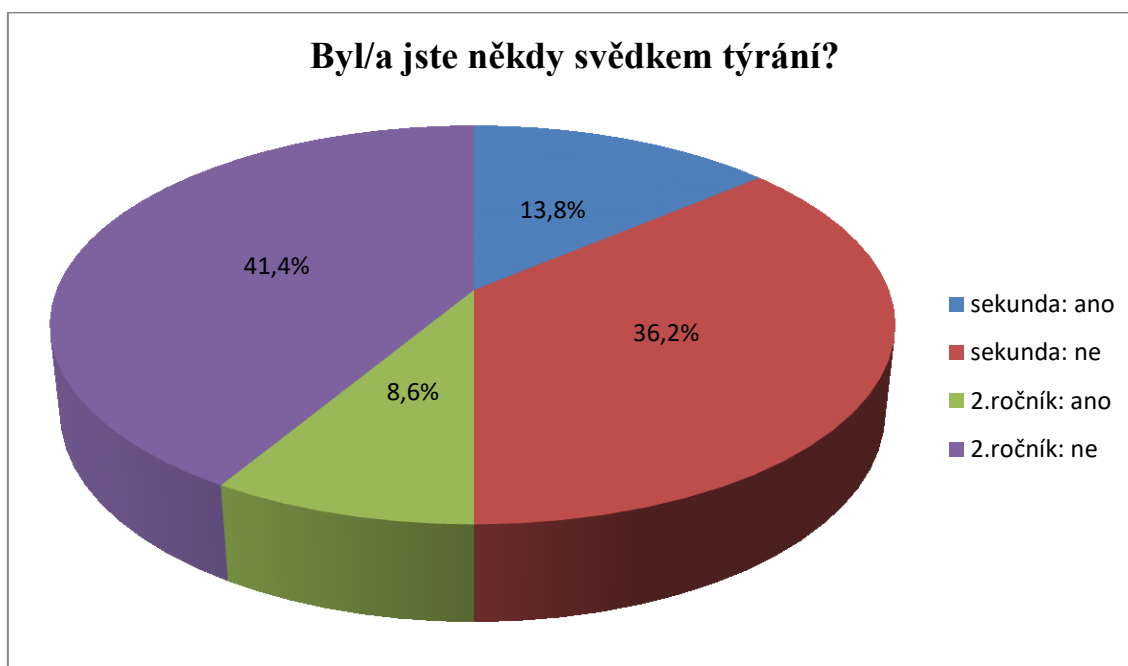
V pořádku je facka za neúspěch ve škole.	0	1	1
Někdy rodičům ujedou nervy.	1	1	2
Celkem	19	18	37

Svoji odpověď „ne“ na otázku číslo 13 odůvodnilo 37 respondentů (19 ze sekundy a 18 z 2. ročníku). Nejvíce žáků (30) svoji odpověď „ne“ odůvodnilo, že je facka výchovný prostředek a je správná, pokud dítě udělá něco špatného. 4 žáci uvedli, že facka není znakem fyzického týrání, pokud rodiče děti nefackují často a vysvětlí špatnost jejich chování. 1 žák z 2. ročníku uvedl, že je facka v pořádku v případě neúspěchu ve škole a 2 respondenti odůvodnili svou odpověď, že rodičům někdy ujedou nervy.

Otázka číslo 14 zní: „Byl/a jste někdy svědkem týrání?“. Tato otázka je uzavřená a respondenti vybírali ze 2 možností: „ano“ nebo „ne“.

Graf č. 13: Byl/a jste někdy svědkem týrání?

N = 58

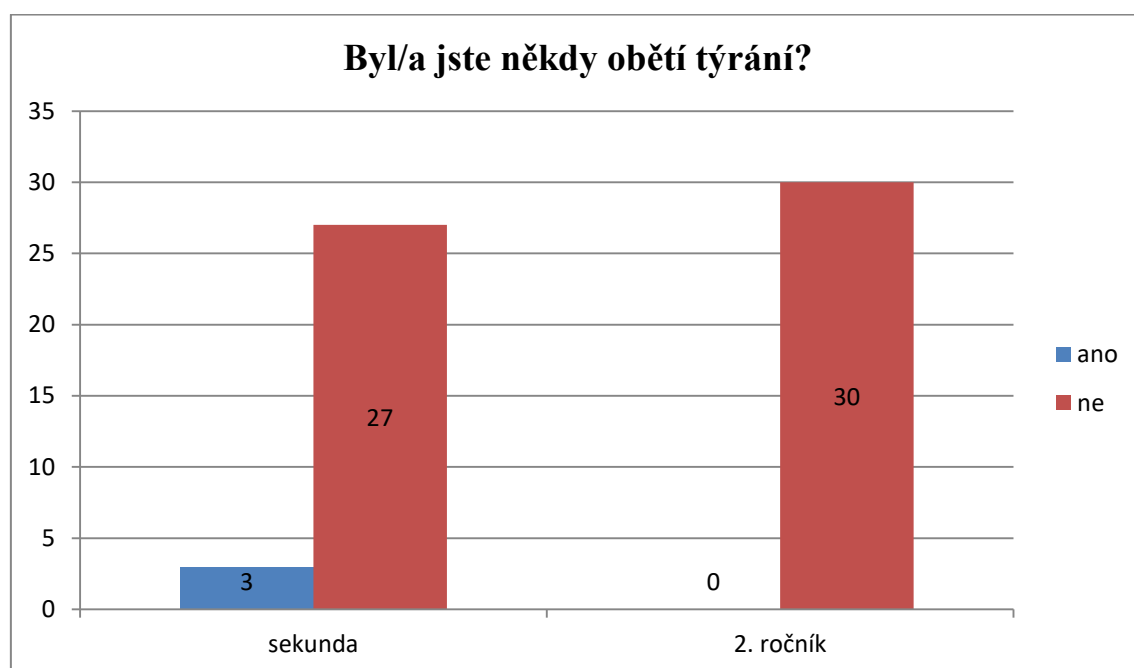

Na otázku číslo 14 odpovědělo celkem 58 respondentů (29 ze sekundy a 29 z 2. ročníku). „Ano“ zvolilo 8 (13,8 %) žáků ze sekundy a 5 (8,6 %) žáků z 2. ročníku. Celkem tedy 13 respondentů. Odpověď „ne“ vybralo celkem 45 žáků, 21 (36,2 %) ze sekundy a 24 (41,4 %) z 2. ročníku.

Otázka číslo 15: „Byl/a jste někdy obětí týrání?“ je také uzavřená a žáci vybírali mezi možnostmi „ano“ či „ne“.

Graf č. 14: Byl/a jste někdy obětí týrání?

N = 60

Na tuto otázku odpovědělo celkem 60 respondentů. Odpověď „ne“ zvolilo 57 žáků (27 žáků ze sekundy a 30 z 2. ročníku). 3 respondenti ze sekundy označili odpověď „ano“.

Otázka číslo 16: „V případě, že si všimnete u své/ho kamaráda/ky nebo známé/ho určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte?“ byla uzavřená. Žáci vybírali ze 7 možností, z toho jedna byla polootevřená.

Tabulka č. 10: Četnost odpovědí na otázku číslo 16.

N = 62

16. V případě, že si všimnete u své/ho kamaráda/ky nebo známé/ho určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte?	Sekunda	2. ročník	Celkem	Celkem %
obrátím se na učitele	4	8	12	19,4 %
informuji rodiče	9	12	21	33,9 %
přesvědčím oběť, aby se pachateli postavila	2	1	3	4,8 %
zavolám Policii ČR	2	3	5	8,1 %
kontaktuji OSPOD (orgán sociálně – právní ochrany dětí)	10	4	14	22,6 %
nic neudělám	1	0	1	1,6 %
jiné, uveďte	4	2	6	9,7 %
Celkem	32	30	62	100 %

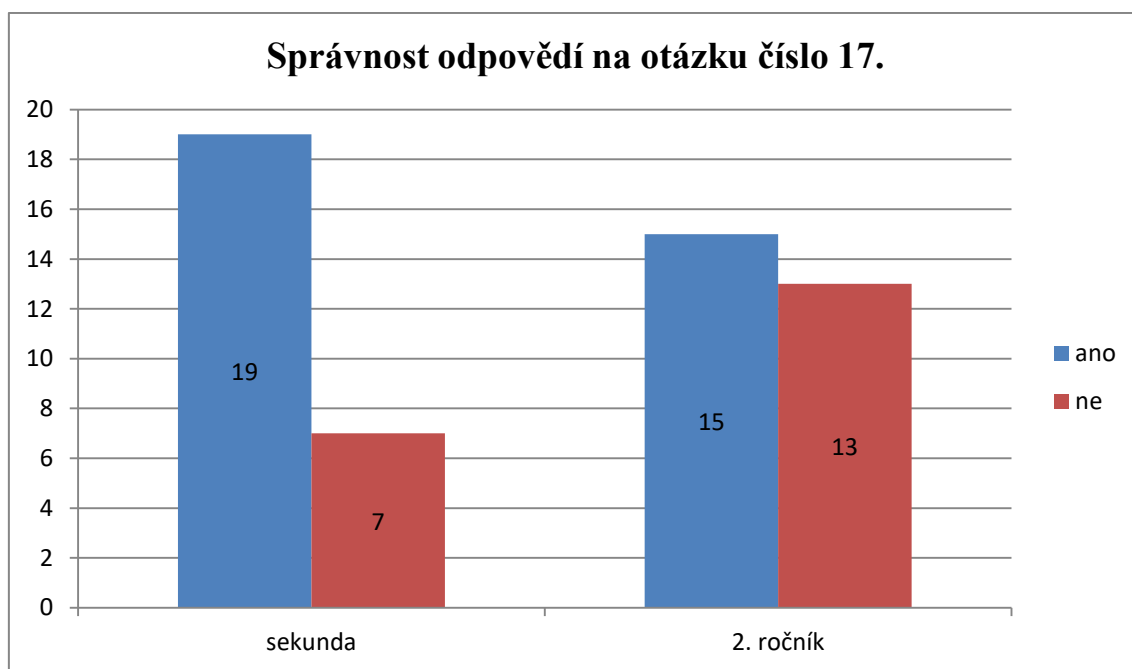
Na otázku číslo 16 odpovědělo celkem 58 respondentů. Přestože bylo v otázce jasné uvedeno, že respondenti mají vybírat pouze jednu odpověď, 3 žáci ze sekundy a 1 žák z 2. ročníku uvedli více odpovědí. Celkem jsem tedy získala 62 odpovědí. Nejčastěji žáci uváděli možnost „informuji rodiče“ a to celkem 21x (33,9 %). Druhá nejčastější odpověď je „kontaktuji OSPOD“, která se objevuje celkem 14x (22,6 %). Na třetím místě je odpověď „obrátím se na učitele“, kterou respondenti volili celkem 12x (19,4 %). Dále možnost „přesvědčím oběť, aby se pachateli postavila“ žáci určili 3x (4,8 %) a „zavolám

Policii ČR“ se objevila 5x (8,1 %). 1 žák ze sekundy označil odpověď „nic neudělám“ a polootevřená odpověď „jiné, uveďte“ je označena celkem 6x (9,7 %). 4 žáci (2 ze sekundy a 2 z 2. ročníku) u této možnosti uvedli: „domluvil/a bych se s obětí, co dělat“ a 2 žáci ze sekundy napsali: „sdělil bych to rodičům, aby zavolali na Policii ČR“.

Otázka číslo 17: „Můžete být trestně stíhán/a v případě, že jste se dozvěděl/a o týrání dítěte a neoznámil/a jste to příslušnému orgánu?“ má znalostní charakter. Respondenti vybírali ze dvou odpovědí „ano“ a „ne“. Správnou odpovědí je „ano“. Svoji zvolenou odpověď žáci měli možnost odůvodnit.

Graf č. 15: Správnost odpovědí na otázku číslo 17.

N = 54

Na otázku číslo 17 odpovědělo celkem 54 respondentů (26 ze sekundy a 28 z 2. ročníku). Správnou odpověď „ano“ vybralo 34 žáků (68 %). 19 (35,2 %) ze sekundy a 15 (27,8 %) z 2. ročníku. Chybnou možnost „ne“ zvolilo celkem 20 (37,7 %) respondentů. 7 (13 %) žáků ze sekundy a 13 (24,1 %) žáků z 2. ročníku. Žáci svoji volbu měli možnost odůvodnit. Volbu „ano“ zdůvodnilo celkem 20 respondentů (10 ze sekundy a 10 z 2. ročníku). 10 žáků (3 ze sekundy a 7 z 2. ročníku) napsali, že neoznámení týrání dítěte je klasifikováno jako spoluvina (spolupachatel) a znamená to, že s chováním souhlasím.

4 respondenti ze sekundy a 2 žáci z 2. ročníku napsali, že lidé musí vše a za každé okolnosti nahlásit. 2 žáci ze sekundy napsali, že neoznámení je stejné, jako kdybych dítě týrala sama. 1 žák ze sekundy a 3 žáci z 2. ročníku napsali, že neoznámení týrání dítěte, je trestný čin neposkytnutí pomoci. Volbu „ne“ zdůvodnilo celkem 6 respondentů (2 ze sekundy a 4 z 2. ročníku). 3 žáci z 2. ročníku napsali „nevím“, 2 žáci ze sekundy, napsali: „nahlásit by se to mělo, ale za neoznámení nebudu trestně stíhán“ a 1 žák z 2. ročníku napsal: „měl jsem strach“.

Otázka číslo 18 zní: „Pokud se stanete obětí týrání a budete se chtít obrátit na organizaci zabývající se touto problematikou, kterou si vyberete? (Vyberte pouze jednu možnost)“. Respondenti vybírali ze 7 možností, z toho jedna byla polootevřená „jiné, uveďte“.

Tabulka č. 11: Četnost odpovědí na otázku číslo 18.

N = 59

18. Pokud se stanete obětí týrání a budete se chtít obrátit na organizaci, která se touto problematikou zabývá, kterou si vyberete?	Sekunda	2. ročník	Celkem
Linka bezpečí	20	17	37
Bílý kruh bezpečí	0	1	1
Zapsaný úřad STŘED	0	0	0
Linka důvěry	8	10	18
Triangl – centrum pro rodinu	0	0	0
Klokánek	1	2	3
jiné, uveďte	0	0	0
Celkem	29	30	59

Na otázku číslo 18 odpovědělo celkem 59 respondentů (29 ze sekundy a 30 z 2. ročníku). Nejvíce žáků (37) zvolilo organizaci Linku bezpečí. Na druhém místě je Linka důvěry, kterou volilo celkem 18 respondentů. 3 žáci označili Klokánek a 1 žák z 2. ročníku označil možnost Bílý kruh bezpečí. Zapsaný úřad STŘED, Triangl – centrum pro rodinu a „jiné, uveďte“ neoznačil žádný respondent.

V otázce číslo 19: „Domníváte se, že dítě, které bylo v dětství týráno, si ponese následky do dospělosti?“ žáci vybírali ze dvou odpovědí „ne“ a „ano“. Jestliže vybrali odpověď „ne“, mohli svoji volbu zdůvodnit. Pokud vybrali odpověď „ano“, odpovídali dále na otázku: „V jakých oblastech života ho tato událost ovlivní?“. Na výběr měli ze 7 možností, z toho jedna je polootevřená „jiné, uveďte“. Na tuto otázku odpovědělo celkem 59 respondentů (29 ze sekundy a 30 z 2. ročníku). Odpověď „ano“ zvolilo 29 žáků ze sekundy a 29 žáků z 2. ročníku (celkem tedy 58 respondentů). 1 žák z 2. ročníku označil možnost „ne“.

Tabulka č. 12: Četnost odpovědí na otázku: V jakých oblastech života ho tato událost ovlivní?

N = 56

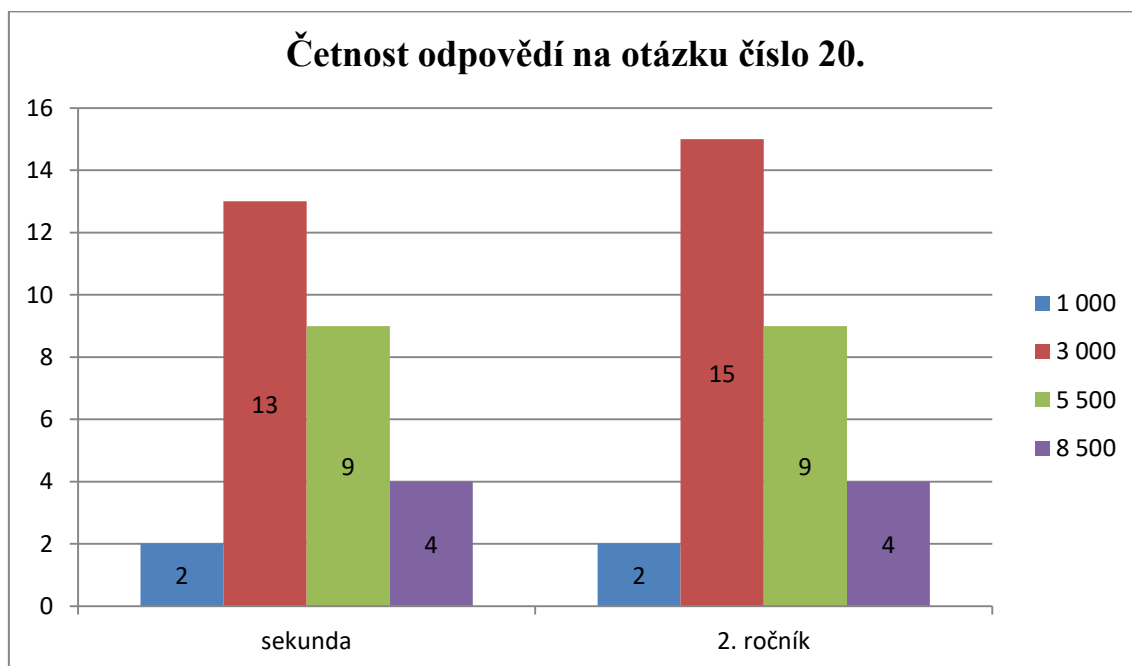
19. V jakých oblastech života ho tato událost (týrání) ovlivní?	Sekunda	2. ročník	Celkem
nenajde si přátele	4	3	7
nebude schopen/na dlouhodobého vztahu	2	7	9
bude týrat i své děti	4	2	6
bude mít vše v životě uspořádané	1	1	2
vůči okolí bude agresivní	7	6	13
bude tichý/á a nenápadný/á	10	8	18
jiné, uveďte	1	0	1
Celkem	29	27	56

Celkem jsem získala 56 odpovědí. Nejčastěji 18x žáci volili možnost „bude tichý/á a nenápadný/á“. 13x se objevila odpověď „vůči okolí bude agresivní“, 9x „nebude schopen/na dlouhodobého vztahu“, 7x „nenajde si přátelé“ a 6x „bude týrat i své děti“. Celkem 2x se objevila možnost „bude mít vše v životě uspořádané“ a 1x se objevila možnost „jiné, uveďte“, ve které respondent uvedl: „nesežene si práci, protože nebude mít dokončenou školu“.

Otázka číslo 20 zní: „Odhadněte, kolik v průměru Ministerstvo práce a sociálních věcí ročně eviduje případů dětí trpících týráním, zneužíváním nebo zanedbáváním.“. Respondenti vybírali ze 4 možností. Tato otázka má znalostní charakter a správnou odpověď je 1 000 případů.

Graf č. 16: Četnost odpovědí na otázku číslo 20.

N = 58

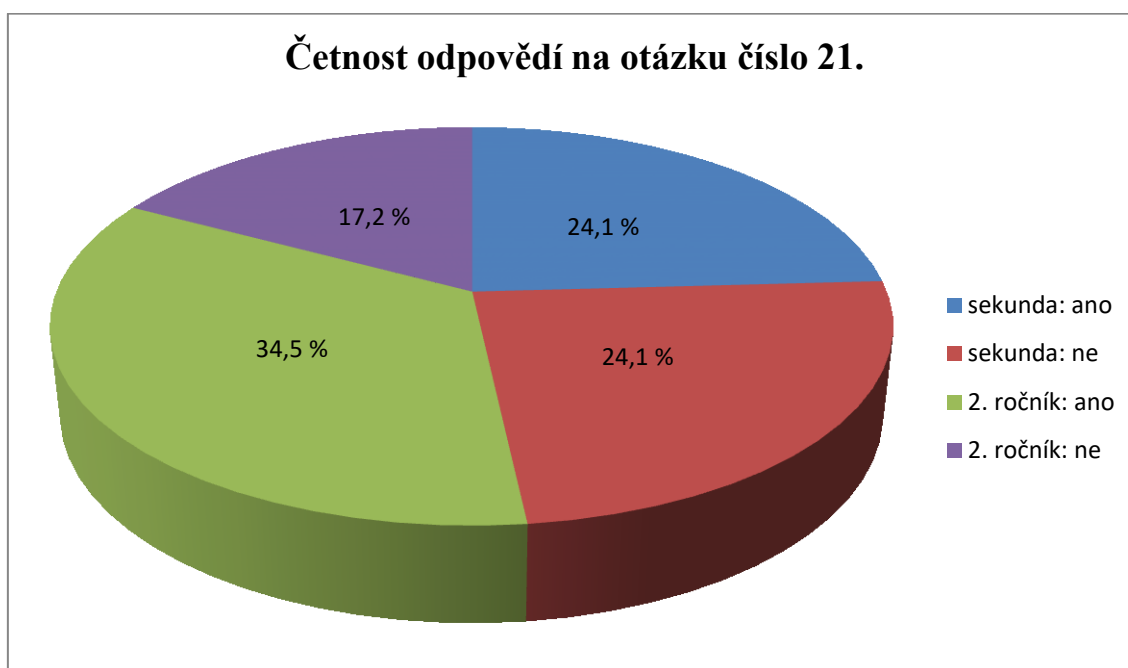
Na otázku číslo 20 odpovědělo celkem 58 respondentů (28 ze sekundy a 30 z 2. ročníku). Správnou odpověď je, že je evidováno zhruba 1 000 případů syndromu CAN ročně. Tuto odpověď zvolili celkem 4 žáci (2 ze sekundy a 2 z 2. ročníku). Špatnou odpověď 3 000 zvolilo 28 respondentů, 5 500 určilo 18 žáků a možnost 8 500 zvolilo 8 respondentů.

Otázka číslo 21: „Chtěl/a byste se o problematice týraného dítěte dozvědět více informací?“ je uzavřená. Respondenti vybírali ze dvou možností „ano“ a „ne“.

Graf č. 17: Četnost odpovědí na otázku číslo 21.

N = 58

Na otázku číslo 21 odpovědělo 58 žáků (28 ze sekundy a 30 z 2. ročníku). Odpověď „ano“ označilo 58,6 % (34) respondentů, z toho 14 (24,1 %) ze sekundy a 20 (34,5 %) z 2. ročníku. Možnost „ne“ zvolilo 41,3 % (24) žáků. 14 (24,1 %) žáků ze sekundy a 10 (17,2 %) žáků z 2. ročníku.

Na konci dotazníku měli respondenti prostor napsat své náměty a komentáře. 3 žáci ze sekundy tento prostor využili a napsali: „Všechny děti by se měly mít na pozoru.“, „Chtěla bych zjistit více informací, abych lépe pochopila situaci dětí, které jsou týrané.“ a 1 žák napsal: „Týrání dětí je v ČR velký problém a myslím si, že se nedostatečně řeší.“. 3 žáci z 2. ročníku vyjádřili svůj názor a napsali komentář: 2 uvedli „nevím“ a 1 žák napsal: „Myslím, že o této problematice se málo mluví a je potřeba ve škole přidat přednášky a besedy.“.

3.4 Ověřování předpokladů, komparace dat a doporučení pro praxi

V textu se dále budu věnovat ověřování předpokladů, komparací dat (porovnáváním výsledků) a stanovím doporučení škoře pro zlepšení znalostí žáků a problematice týraného dítěte.

3.4.1 Ověřování předpokladů

Hlavní cíl: Zjistit znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu.

Hlavní výzkumná otázka: Jaké jsou znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu?

Hlavní předpoklad: Žáci na vybraném víceletém gymnáziu zvolí minimálně 60 % správných odpovědí o problematice týraného dítěte.

Tabulka č. 13: Znalosti žáků o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu.

N = 462

Otázky	Správně	Chybně
č. 6: Co je podle WHO považováno za fyzické týrání?	4	57
č. 7: Jsou v ČR povoleny fyzické tresty?	19	41
č. 9: Faktory ovlivňující vznik násilí v rodině.	56	5
č. 10: Uveďte 2 formy týrání.	37	14
č. 11: Znaky týraného dítěte.	17	43
č. 12: Jsou nadávky znakem psychického týrání?	56	1
č. 17: Trestné stíhání za neoznámení týrání.	34	20
č. 20: Počet případů dětí postižených syndromem CAN ročně.	4	54

Celkem	227	235
Celkem %	49,1 %	50,9 %

Dotazník obsahuje 8 znalostních otázek (č. 6, 7, 9, 10, 11, 12, 17 a 20). Z výzkumu jsem zjistila, že pouze 49,1 % zvolených odpovědí je správných a 50,9 % je chybných. Přesný počet četností správných odpovědí u jednotlivých otázek je rozveden v tabulce č. 13. Ve vyhodnocování tohoto předpokladu jsem do špatných odpovědí nezahrnula nevyplněné otázky. Pokud bych počítala neoznačenou odpověď jako nesprávnou, výsledek by se lišil. Správně by bylo pouze 46,5 % odpovědí a naopak chybně 53,5 % odpovědí.

Respondenti nejvíce chybovali v otázce č. 6, kde vybírali chování, které je podle WHO označováno jako týrání. Pouze 4 žáci ze sekundy označili všechny správné odpovědi. Nejčastěji respondenti zapomínali na možnost pohlavek, i když předtím zvolili možnost údery rukou do hlavy. Pohlavek pro většinu dětí i dospělých neznámá závažné ublížení a je chápán rodiči i dětmi jako výchovný prostředek, ale hlava je velmi citlivou částí lidského těla a i pohlavek může vážně i smrtelně ublížit. Kvůli tomu pohlavek překročil hranici od trestu k týrání. I u otázky č. 20, kde měli za úkol odhadnout počet případů dětí zasažených syndromem CAN, respondenti nejvíce chybovali. Správně odpověděli pouze 4 respondenti.

Na druhou stranu nejvyšší počet správných odpovědí je u otázek č. 9 a 12, kdy správně na každou otázku odpovědělo 56 respondentů. U otázky č. 9 respondenti, i v případě nevědomosti, mohli logicky volit odpovědi. Předpokládala jsem vysokou četnost správných odpovědí.

Výsledek: Hlavní cíl a hlavní výzkumná otázka byla prověřena. Hlavní předpoklad nebyl potvrzen.

Dílčí cíl č. 1: Zjistit, zda existuje rozdíl ve znalostech žáků mezi 2. ročníkem a sekundou o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu.

Dílčí výzkumná otázka č. 1: Existuje rozdíl ve znalostech žáků z 2. ročníku a ze sekundy o problematice týraného dítěte na vybraném víceletém gymnáziu?

Dílčí předpoklad č. 1: Počet správných odpovědí o problematice týraného dítěte zvolený žáky z 2. ročníku na vybraném víceletém gymnáziu bude o 15% vyšší než počet správných odpovědí zvolený žáky ze sekundy na vybraném víceletém gymnáziu.

Tabulka č. 14: Porovnání znalostí žáků ze sekundy a z 2. ročníku vybraného víceletého gymnázia

N = 462

Otázky	Sekunda	2. ročník
	správně	Správně
č. 6: Co je podle WHO považováno za fyzické týrání?	4	0
č. 7: Jsou v ČR povoleny fyzické tresty?	13	6
č. 9: Faktory ovlivňující vznik násilí v rodině.	28	28
č. 10: Uveďte 2 formy týrání.	19	18
č. 11: Znaky týraného dítěte.	8	9
č. 12: Jsou nadávky znakem psychického týrání?	30	26
č. 17: Trestné stíhání za neoznámení týrání.	19	15
č. 20: Počet případů dětí postižených syndromem CAN	2	2
Celkem	123	104
Úspěšnost v ročníku	53,5 %	44,8 %

V tabulce č. 14 jsou rozepsány četnosti odpovědí na 8 znalostních otázek. Žáci ze sekundy odpovídali správně v 53,5 % možností a žáci z 2. ročníku pouze ve 44,8 %. Rozdíl mezi ročníky je 8,7 %, ale ve prospěch nižšího ročníku (sekundy). Do nesprávných odpovědí jsem započítala špatně zvolené odpovědi, ale nezapočítávala jsem nevyplněné otázky.

Nejvyšší počet správných otázek jsem zaznamenala u dívky ze sekundy, která zvolila celkem 7 správných odpovědí z 8 možných. Chybovala pouze u otázky č. 20. Naopak nejnižší počet správných odpovědí jsem zaznamenala u chlapce z 2. ročníku, který odpověděl správně pouze na 1 otázku z 8. Správně odpověděl pouze v otázce č. 12.

Výsledek: Dílčí cíl č. 1 a dílčí výzkumná otázka č. 1 byla prověřena. Dílčí předpoklad č. 1 nebyl potvrzen.

Dílčí cíl č. 2: Zjistit, kolik žáků slyšelo pojem týrané dítě na vybraném víceletém gymnáziu.

Dílčí výzkumná otázka č. 2: Kolik žáků na vybraném víceletém gymnáziu slyšelo pojem týrané dítě?

Dílčí předpoklad č. 2: Minimálně 95 % žáků na vybraném víceletém gymnáziu slyšelo pojem týrané dítě.

Tento předpoklad souvisí s otázkou č. 3: „Slyšel/a už jste někdy pojem týrané dítě?“. Všichni respondenti (celkem 61) zvolili odpověď „ano“. Tzn. 100 % respondentů tento pojem slyšelo. Dílčím předpokladem je, že minimálně 95 % respondentů pojem týrané dítě slyšelo, kdy jsem počítala s alespoň 2 – 3 respondenty, kteří tento pojem neslyšeli.

Výsledek: Dílčí cíl č. 2 a dílčí výzkumná otázka č. 2 byla prověřena. Dílčí předpoklad č. 2 byl potvrzen.

Dílčí cíl č. 3: Zjistit nejčastěji a nejméně často zvolený zdroj informací o problematice týraného dítěte žáky na vybraném víceletém gymnáziu.

Dílčí výzkumná otázka č. 3: Jaký zdroj informací o problematice týraného dítěte žáci na vybraném víceletém gymnáziu zvolí nejčastěji a jaký zdroj nejméně často?

Dílčí předpoklad č. 3: Nejčastěji zvolený zdroj informací o problematice týraného dítěte bude TV a nejméně častý zdroj informací o problematice týraného dítěte na vybraném gymnáziu budou kamarádi.

Dílčí cíl souvisí s otázkou č. 4 v dotazníku: „Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšel/a.“. Nejčastěji voleným zdrojem informací byla možnost „TV“ (celkem 50x). Nejméně (celkem 3x) respondenti zvolili odpověď „kamarádi“. Do hodnocení tohoto předpokladu nebyly započítány 2 možnosti: „nemám žádné informace“ a „jiné, uveďte“, které žádný respondent neoznačil.

Výsledek: Dílčí cíl č. 3 a dílčí výzkumná otázka č. 3 byla prověřena. Dílčí předpoklad č. 3 byl potvrzen.

3.4.2 Komparace dat

Při podrobné analýze výsledků z dotazníkového šetření mě napadlo, že porovnáím odpovědi na vybrané otázky z dotazníkového šetření. Vybrala jsem si 3 odpovědi ve 3 otázkách, které jsem porovnávala s jinou vybranou otázkou.

Jedna z vybraných porovnávaných otázek je otázka č. 4, kde respondenti vybírali 3 nejčastější zdroje, ze kterých pojem týrané dítě slyšeli. U respondentů, kteří zvolili možnost „škola“ nebo „učitelé ve škole“, jsem sledovala odpovědi na otázku č. 8: „Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?“. Školu zařadilo mezi své nejčastější zdroje celkem 26 respondentů. Celkem 13 z výše uvedených 26 žáků (8 ze sekundy a 5 z 2. ročníku) v otázce č. 8 označilo odpověď „ano“. Tito žáci si pozorně četli otázky a volili odpovědi zřejmě pravdivě. Na druhou stranu 13 z výše uvedených 26 žáků (6 ze sekundy a 7 z 2. ročníku) v otázce č. 8 zvolilo možnost „ne“, i přesto že označili školu jako svůj nejčastější zdroj informací o pojmu týrané dítě. Možnost „učitelé ve škole“ zvolilo celkem 9 respondentů, z toho pouze 2 žáci označili v otázce č. 8 odpověď „ne“ a zbylých 8 žáků, označilo možnost „ano“.

Dále jsem porovnávala otázku č. 6, kde si respondenti známkovali znalosti o problematice týraného dítěte od 1 do 5 (známkování jako ve škole). Pouze 2 žáci si udělili známku 1 a 4 žáci známku 5. Porovnávala jsem jejich hodnocení se skutečným počtem správně zodpovězených znalostních otázek. Znamku 1 si udělil 1 žák ze sekundy. Jeho počet

správných odpovědí je 6 z 8 možných. Tento výsledek tedy odpovídá známce 2 (chvalitebně). Dalším respondentem, který si udělil známku 1, je žákyně z 2. ročníku. Její počet správných výsledků je 4 z 8, který odpovídá známce 3 (dobře). Na druhou stranu 4 (3 chlapci a 1 dívka) žáci ze sekundy se hodnotili známkou 5 (nedostatečně). Dívka, která se hodnotila známkou 5, odpověděla správně na celkem 5 otázek z 8 (odpovídá známce 3). 2 chlapci, kteří si taktéž udělili známku 5, označili správně 3 z 8 odpovědí (odpovídá známce 4) a poslední žák odpověděl správně pouze na 2 z 8 otázek. Z toho vychází, že pouze jeden žák si udělil známku přímo úměrnou svým znalostem. Ostatní zmínění žáci přeceňovali nebo naopak podceňovali své znalosti a udělili si známku, která se s jejich znalostmi neshoduje.

Poslední porovnávanou otázkou je otázka č. 16, která zní: „V případě, že si všimnete u své/ho kamaráda/ky nebo známé/ho určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte?“. Jednou z možností, kterou respondenti mohli zvolit, je „nic neudělám“. Zvolení této možnosti jsem porovnávala s výběrem odpovědi na otázku č. 17: „Můžete být trestně stíhán/a za neoznámení týrání dítěte?“. Pouze 1 žák ze sekundy zvolil odpověď „nic neudělám“ a na otázku č. 17 odpověděl „ano“. Ke své odpovědi uvedl, že ho policie zatkne a dá do vězení. To znamená, že respondent ví, že bude trestně stíhán za neoznámení násilí, i přesto označil možnost „nic neudělám“.

3.4.3 Doporučení pro praxi

Ve výzkumném nástroji je přímo uvedena otázka pro zjištění, jestli škola informovala žáky o problematice týraného dítěte. Celkem 30 žáků odpovědělo, že je škola informovala o této problematice formou filmu, výkladu v rámci předmětu a samostatnou přednáškou, ale tyto informace se rozcházejí. Znalosti žáků ukázali, že respondenti nebyli dostatečně informováni a škola by měla uskutečnit určité kroky pro jejich zlepšení.

Důležitou roli hrají rodiče. Rodina je místem, kde děti dostávají informace. Rodiče by se neměli vyhýbat rozhovorům s dětmi i o tématech, které nejsou atraktivní, jako je syndrom CAN. Výzkum ukázal, že 19,4 % (12) žáků, kdyby se dostali do situace, kde by byli svědkem týrání dítěte, se obrátí na rodiče a sdělí jim tuto informaci. Rodiče by tedy měli být dostatečně informováni, jak postupovat.

Dalším důležitým komunikačním kanálem je škola. Nejprve by měla více informovat pedagogický sbor, který by mohl dětem poskytnout více informací. Pedagogové jsou příkladem pro děti a fungují zde jako záchranný bod, který jim pomůže nepříznivou situaci vyřešit. Na otázku, jak by se respondenti zachovali, v případě, že si všimnou týrání dítěte, odpovědělo 33,9 % (21) žáků: „obráťím se na učitele“. Více žáků by se tedy obrátilo na učitele než na rodiče. Je to hlavní důvod zvýšení informovanosti pedagogů. Je důležité naučit pedagogy rozpoznat i minimální znaky týraného dítěte a zabránit tak dalšímu ubližování. Všichni učitelé mají k dispozici Minimální preventivní program, který popisuje rizikové chování dětí i syndrom CAN a poskytuje informace, jak postupovat, v případě odhalení. Preventivní program si škola vypracovává sama, a tak se jeho rozsáhlost liší.

Dále by škola měla zlepšit znalosti svých žáků. Pedagogové by se mohli více zaměřit na problematiku týraného dítěte v rámci předmětu Základy společenských věd, kde probírají lidská práva a povinnosti. Další možnosti pro zlepšení informovanosti žáků je navštívení zařízení nebo organizace, které se touto problematikou zabývá. Také lze kontaktovat sociální pracovníci z OSPOD, která by si mohla připravit přednášku na tematiku syndrom CAN.

4 Závěr

V bakalářské práci je popsána problematika syndromu CAN. Více je zde rozvinuto fyzické a psychické týrání. Práce má dvě části teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem se zabývala tělesnými tresty, prevencí, rizikovými faktory, právní úpravou ochraňující dítě a také organizacemi, které se problematikou týraného dítěte zabývají. V praktické části jsou pomocí dotazníkového výzkumu zjišťovány znalosti žáků na vybraném gymnáziu o problematice týraného dítěte.

Stanovila jsem hlavní cíl, výzkumnou otázku a předpoklad a 3 dílčí cíle, výzkumné otázky a předpoklady. Dotazníkovým šetřením jsem prověřila všechny cíle a výzkumné otázky. Výzkumem se potvrdily pouze 2 dílčí předpoklady, ostatní předpoklady byly vyvráceny.

Podle výsledků zjištěných z dotazníkového šetření, jsou znalosti žáků povrchové. Očekávala jsem vyšší znalosti u staršího ročníku gymnázia, ale ukázalo se, že žáci ze sekundy se lépe orientují a jsou více informováni o problematice týraného dítěte. Ve znalostních otázkách měli žáci ze sekundy zhruba o 10 % více správně zodpovězených otázek než žáci z 2. ročníku. Tento výsledek mě překvapil. Předpokládala jsem, že výzkum vyjde opačně. Kvůli tomu jsem navrhla doporučení škole pro zlepšení znalostí žáků.

Prohloubit povědomí a informace o problematice týraného dítěte je velmi důležité. Tímto způsobem je možné včas odhalit prvotní známky syndromu CAN, začít je řešit a zabránit tak zhoršování poškození zdravého vývoje dítěte.

5 Seznam použitých informačních zdrojů

Azylový dům pro matky s dětmi [online]. [cit. 2016-08-02]. Dostupné z: <http://www.csspraha.cz/24819-azylovy-dum-pro-matky-s-detmi>

BENTOVIM, Arnon. 1998. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*. Vyd. 1. Praha: Grada, ISBN 80-7169-629-3.

Centrum pro děti Mezipatro [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.dumtriprani.cz/centrum-pro-deti-mezipatro>

Dětské krizové centrum [online]. [cit. 2017-08-02]. Dostupné z: <http://www.ditekrize.cz/o-nas>

DUNOVSKÝ, Jiří. 1999. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, ISBN 80-7169-254-9.

DUNOVSKÝ, Jiří a MATĚJČEK, Zdeněk a Zdeněk DYTRYCH. 1995. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, ISBN 80-7169-192-5.

Dům tří přání [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.dumtriprani.cz/>

Dům Přemysla Pittra [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.dumtriprani.cz/dum-premysla-pittra-pro-deti>

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. 2009. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-2781-3.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. 2006. *Násilí na dětech - syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, ISBN 80-86991-78-4.

HANUŠOVÁ, Jaroslava. 2009. *Kompetace studentů vybraných fakult Univerzity Karlovy k prevenci syndromu sexuálního zneužívání dětí*. České Budějovice, Disertační práce. Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity. Vedoucí disertační práce Miloš Velemínský.

KOVAŘÍK, Jiří. 2003. *Psychické týrání*. in: *Násilí na dětech: "násilí nezná hranice, ale zanechává stopy"*: [1.-4. června 2003, Praha, Česká republika] : sborník z 2. národní a I. středoevropské konference konané pod záštitou veřejného ochránce práv /. Praha: Humanitas-Profes, ISBN 80-903392-0-4. str. 12 – 14.

Klokánek [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.fod.cz/nase-cinnost/klokanek>

Linka bezpečí [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://spolek.linkabezpeci.cz/>

Linka důvěry [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.ditekrize.cz/linka-duvery>

LOVASOVÁ, Lenka a Kateřina SCHMIDOVÁ. 2006. *Tělesné tresty*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, ISBN 80-86991-75-X.

MUFSONOVÁ, Susan a Rachel KRANZ. 1996. *O týrání a zneužívání*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, Linka důvěry. ISBN 80-7106-194-8.

Občanský zákoník, 2017 Ostrava: Sagit, 2017. ÚZ. ISBN 978-80-7488-201-2.

ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JAROŠOVÁ. 2010. *Jak na šikanu*. Vyd. 1. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-2991-6.

Sociálně - právní ochrana dětí, 2014. In: *Rodinné právo: Sociálně-právní ochrana dětí; Mezinárodněprávní ochrana dítěte ; Registrované partnerství: znění předpisů k 1.1.2014* Ostrava: Sagit. ÚZ. ISBN 978-80-7488-022-3. str. 36 – 113.

ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. 2007. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, ISBN 978-80-86991-27-6.

Triangl – centrum pro rodinu [online]. [cit. 2016-27-12]. Dostupné z: <http://www.centrumtriangl.cz/>

Úmluva o právech dítěte a související dokumenty. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2016. ISBN 978-80-7421-120-1.

VANÍČKOVÁ, Eva. 2004. *Tělesné tresty dětí: definice, popis, následky*. Praha: Grada, ISBN 80-247-0814-0.

VANÍČKOVÁ, Eva, Zuzana HADJ-MOUSSOVÁ a Hana PROVAZNÍKOVÁ. 1995. *Násilí v rodině: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Dot. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-008-4.

VRTIŠKOVÁ, Marie. 2009. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Tribun EU, Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-877-6.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. Břeclav: Moraviapress. ISBN 1211-1244

6 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník pro zjištění znalostí žáků o problematice týraného dítěte na vybraném gymnáziu

Příloha č. 2 – Příklad vyplněného dotazníku žáka ze sekundy

Příloha č. 3 - Příklad vyplněného dotazníku žáka z 2. ročníku

Příloha č. 1 – Dotazník pro zjištění znalostí žáků o problematice týraného dítěte na vybraném gymnáziu

DOTAZNÍK

O PROBLEMATICE TÝRÁNÍ DĚTÍ

Vážení respondenti,

jsem studentkou Pedagogické fakulty UK oboru biologie a výchova ke zdraví. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku o problematice týrání dětí, který bude součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a údaje, které poskytnete, poslouží pouze pro zpracování dat mé bakalářské práce.

Předem děkuji za vyplnění.

Michaela Hošková

Prosím čtete otázky pozorně a správnou odpověď zakroužkujte. V případě otevřených otázek se prosím rozepište.

1. **Pohlaví:**   ☐ žena   ☐ muž
2. **Ročník:**   ☐ sekunda   ☐ 2. ročník
3. **Slyšel/a jste už někdy pojem týrané dítě? Pokud ne, dotazník dále nevyplňujte.**

☐ ano   ☐ ne
4. **Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšel/a.**

☐ TV	☐ nemám žádné informace
☐ škola	☐ učitelé ve škole
☐ noviny, časopisy	☐ kamarádi
☐ kniha	☐ internet
☐ rodiče	☐ jiné, uveďte.....
5. **Ohodnoťte své znalosti o problematice týraného dítěte známkou od 1 do 5. (Známky odpovídají známkování ve škole: 1 = výborně, 3 = dobře, 5 = nedostatečně).**

☐ 1, zdůvodněte.....
☐ 2, zdůvodněte.....
☐ 3, zdůvodněte.....

☐ 4, zdůvodněte.....

☐ 5, zdůvodněte.....

6. Co je podle WHO (Světové zdravotnické organizace) považováno za fyzické týrání? (Vyberte všechny vyhovující možnosti).

☐ úder rukou na zadek bez zanechání modřin

☐ úder rukou do hlavy

☐ pohlazení po hlavě

☐ pohlavek

☐ údery předmětem do těla

☐ úder rukou do těla se zanecháním modřin

☐ jiné, uveďte.....

7. Jsou v České republice povoleny fyzické tresty?

☐ ne

☐ ano, **označte kde?** ☐ rodina ☐ škola
☐ veřejná místa ☐ ústavní zařízení
☐ jinde, uveďte.....

8. Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?

☐ ne

☐ ano, **vyberte formu:** ☐ výklad v rámci předmětu
☐ samostatná přednáška
☐ film
☐ jiné, uveďte.....

9. Které z níže uvedených faktorů má největší vliv na vznik násilí v rodině? (vyberte pouze jednu možnost).

☐ úplná rodina

☐ neúplná rodina (rodina s jedním rodičem)

☐ dobré bydlení

☐ nevyhovující bydlení

☐ nízký příjem

☐ závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách

☐ jiné, uveďte.....

10. Uved'te 2 formy týrání.

.....

11. Vyberte všechny vyhovující znaky týraného dítěte.

☐ modřiny	☐ dobrá nálada
☐ strach mluvit o osobním životě	☐ zamlklost, uzavřenost
☐ hodně přátel	☐ dokonalá docházka do školy
☐ agresivita vůči spolužákům	☐ strach jít domů
☐ častá nepřítomnost ve škole	☐ upravené a neroztrhané oblečení
☐ jiné, uveďte.....	

12. Jsou ná dávky a neustálé ponižování znakem psychického týrání?

- ☐ ano, zdůvodněte.....
- ☐ ne, zdůvodněte.....

13. Myslíte si, že jedna facka od rodičů za špatné chování je znakem fyzického týrání?

- ☐ ano, zdůvodněte.....
- ☐ ne, zdůvodněte.....

14. Byl/a jste někdy svědkem týrání?

- ☐ ano ☐ ne

15. Byl/a jste někdy obětí týrání?

- ☐ ano ☐ ne

16. V případě, že si všimnete u svého kamaráda/ky nebo známé/ho určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte? (Vyberte pouze 1 možnost).

- ☐ obrátím se na učitele
- ☐ informuji rodiče
- ☐ přesvědčím oběť, aby se pachateli postavila
- ☐ zavolám Policii ČR
- ☐ kontaktuji OSPOD (orgán sociálně – právní ochrany dětí)
- ☐ nic neudělám
- ☐ jiné, uveďte.....

17. Můžete být trestně stíhán/á v případě, že jste se dozvěděl/a o týrání dítěte a neoznámil/a jste to příslušnému orgánu?

- ☐ ano, zdůvodněte.....
☐ ne, zdůvodněte.....

18. Pokud se stanete obětí týrání a budete se chtít obrátit na organizaci zabývající se touto problematikou, kterou si vyberete? (Vyberete pouze 1 možnost).

- ☐ Linka bezpečí   ☐ Linka důvěry
☐ Bílý Kruh Bezpečí   ☐ Triangl – centrum pro rodinu
☐ Zapsaný ústav STŘED   ☐ Klokánek
☐ jinou, uveďte.....

19. Domníváte se, že dítě, které bylo v dětství týrano, si ponese následky do dospělosti?

- ☐ ne, zdůvodněte.....
☐ ano, v jakých oblastech života ho tato událost ovlivní?

(Vyberte 1 nejčastější možnost).

- ☐ nenajde si přátele
☐ nebude schopen/na dlouhodobého vztahu
☐ bude týrat i své děti
☐ bude mít vše v životě uspořádané
☐ vůči okolí bude agresivní
☐ bude tichý a nenápadný
☐ jiné, uveďte.....

20. Odhadněte, kolik v průměru Ministerstvo práce a sociálních věcí ročně eviduje případů dětí trpících týráním, zneužíváním nebo zanedbáváním.

- ☐ 3 000   ☐ 1 000
☐ 5 500   ☐ 8 500

21. Chtěl/a byste se o problematice týrání dětí dozvědět více informací?

- ☐ ano   ☐ ne

Prostor pro Vaše náměty a komentáře:

.....
.....
.....

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 2 – Příklad vyplněného dotazníku žáka ze sekundy

DOTAZNÍK

O PROBLEMATICE TÝRÁNÍ DĚTÍ

Vážení respondenti,

Jsem studentkou Pedagogické fakulty UK oboru biologie a výchova ke zdraví. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku o problematice týrání dětí, který bude součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a údaje, které poskytnete, poslouží pouze pro zpracování dat mé bakalářské práce.

Předem děkuji za vyplnění.

Michaela Hošková

Prosim čtěte otázky pozorně a správnou odpověď zakroužkujte. V případě otevřených otázek se prosím rozepište.

- Pohlaví: ☐ žena   ☒ muž
- Rodník: ☒ sekunda   ☐ 2. ročník
- Slyšela jste už někdy pojem týrané dítě? Pokud ne, dotazník dále nevyplňujte.
- ☒ ano   ☐ ne
- Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšela. (Značky odpovídají znakování ve škole: 1 = výborně, 3 = dobře, 5 = nedostatečně).

☒ TV   ☐ nemám žádné informace

☐ škola   ☒ učitelé ve škole

☐ noviny, časopisy   ☐ kamarádi

☐ kniha   ☒ internet

☐ rodiče   ☐ jiné, uveďte.....

- Obodno'te své znalosti o problematice týraného dítěte známkou od 1 do 5.

☐ 1. zřívodíte.....

☐ 2. zřívodíte.....

☐ 3. zřívodíte.....

☒ 4. zřívodíte..... *mod. bod. nevím*

☐ 5. zřívodíte.....

- Co je podle WHO (Světové zdravotnické organizace) považováno za fyzické týrán? (Vyberte všechny vyhovující možnosti).

☐ údery rukou na zadek bez zanechání modřin

☒ údery rukou do hlavy

☐ pobízení po hlavě

☒ pobízení

☒ údery předmětem do těla

☒ údery rukou do těla se zanecháním modřin

☐ jiné, uveďte.....

- Jsou v České republice povoleny fyzické tresty?

☒ ne

☐ ano, označte kde?   ☐ rodina   ☐ škola

☐ ano, označte kde?   ☐ veřejná místa   ☐ ústavní zařízení

☐ jiné, uveďte.....

- Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?

☐ ne

☒ ano, vyberte formu: ☒ výklad v rámci přednášky

☐ samostatná přednáška

☐ film

☐ jiné, uveďte.....

☐ úplná rodina

☒ neúplná rodina (rodina s jedním rodičem)

☐ dobré bydlení

☒ nevyhovující bydlení

☒ nízký příjem

☒ závislost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách

☐ jiné, uveďte.....

bod. a psycholog.

11. Vyberte všechny vyhovující znaky týraného dítěte.

- ☒ modřiny ☐ dobrá nálada
- ☒ strach mluvit o osobním životě ☒ zamlklost, uzavřenost
- ☐ hodné přátel ☐ dokonilá dochvilka do školy
- ☒ agresivita vůči spolužákům ☒ strach jít domů
- ☒ častá nepřítomnost ve škole ☐ upravené a nerozřhané oblečení
- ☐ jiné, uveďte.....

12. Jsou náznaky a neustálé používání znakem psychologického týrání?

- ☒ ano, zřetelně *možná, odlišná psychická reakce*
- ☐ ne, zřetelně.....

13. Myslíte si, že jedna facka od rodiče za špatné chování, je znakem fyzického týrání?

- ☐ ano, zřetelně.....
- ☒ ne, zřetelně..... *není, je to pro společen*

14. Byla jste někdy svědkem týrání?

- ☐ ano ☒ ne

15. Byla jste někdy obětí týrání?

- ☐ ano ☒ ne

16. V případě, že si všimnete u svého kamaráda/ky nebo známého určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte? (Vyberte pouze 1 možnost).

- ☐ obědím se na učitelce
- ☐ informuji rodiče
- ☐ přesvědčím oběť, aby se pachatel postavila
- ☐ zavolám Policii ČR
- ☒ kontaktuji OSPOD (orgán sociálně – právní ochrany dětí)
- ☐ nic neodělám
- ☐ jiné, uveďte.....

17. Můžete být trestně stíhán/a v případě, že jste se dozvěděl/a o týrání dítěte a neznámil/a jste to příslušnému orgánu?

- ☒ ano, zřetelně *možná, bydlí v prostředí sčítání*
- ☐ ne, zřetelně.....

18. Pokud se stanete obětí týrání a budete se chtít obrátit na organizaci zabývající se touto problematikou, kterou si vyberete? (Vyberte pouze 1 možnost).

- ☒ Linka bezpečí ☐ Linka důvěry
- ☐ Bílý kruh bezpečí ☐ Triangl – centrum pro rodinu
- ☐ Zapsaný ústav STŘED ☐ Klokánek
- ☐ jinou, uveďte.....

19. Domníváte se, že dítě, které bylo v dětství týráno, si ponese následky do dospělosti?

- ☐ ne, zřetelně.....
- ☒ ano, v jakých oblastech života ho tato událost ovlivní?

(Vyberte 1 nejčastější možnost).

- ☒ nemá se s přáteli ☐ nebudě schopnou dlouhodobého vztahu
- ☐ bude týrat i své děti ☐ bude mít vliv v životě uspořádané
- ☐ všude okolo bude agresivní ☒ bude tichý a nenápadný
- ☐ jiné, uveďte.....

20. Odhadněte, kolik v průměru Ministerstvo práce a sociálních věcí ročně eviduje případů dětí trpících týráním, zneužíváním nebo zanedbáváním.

- ☐ 3 000
- ☒ 1 000
- ☐ 5 500
- ☐ 8 500

21. Chci/a byste se o problematice týrání dětí dozvědět více informací?

- ☐ ano ☒ ne

Prostor pro Vaše náměty a komentáře:

.....
.....
.....
.....
.....

Děkuji za vyplnění dotazníku.

DOTAZNÍK

O PROBLEMATICE TÝRÁNÍ DĚTÍ

Vážené respondent,

Jsem studentkou Pedagogické fakulty UK oboru biologie a výchova ke zdraví. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku o problematice týrání dětí, který bude součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a údaje, které poskytnete, poslouží pouze pro zpracování dat mé bakalářské práce.

Předem děkuji za vyplnění.

Michaela Hošková

Prosim těte otázky pozorně a správnou odpověď zakroužkujte. V případě otevřených otázek se prosím rozepište.

- Pohlaví: ☒ žena ☐ muž
- Ročník: ☐ skunka ☒ 2. ročník
- Slyšela jste už někdy pojem týrané dítě? Pokud ne, dotazník dále nevyplňujte.
☒ ano ☐ ne
- Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšela/a.
☒ TV ☐ nemám žádné informace
☐ škola ☐ učitel ve škole
☒ noviny, časopisy ☐ kamarádi
☐ kniha ☒ internet
☐ rodiče ☐ jiné, uveďte.....
- Ohodnoťte své znalosti o problematice týraného dítěte známou od 1 do 5.
(Známky odpovídají znakování ve škole: 1 = výborně, 3 = dobře, 5 = nedostatečně).
☐ 1, zalovodíte.
☐ 2, zalovodíte.
☐ 3, zalovodíte.
☐ 4, zalovodíte.
☐ 5, zalovodíte.

6. Co je podle WHO (Světové zdravotnické organizace) považováno za fyzické týrání? (Vyberte všechny vyhovující možnosti).
☐ údery rukou na zadek bez zanechání modřin
☒ úder rukou do hlavy
☐ pobízení po hlavě
☐ pobízení
- úder předmětem do těla
☒ údery rukou do těla se zanecháním modřin
☐ jiné, uveďte.....
- Jsou v České republice povoleny fyzické tresty?
☒ ne
☐ ano, označte kde? ☐ rodina ☐ škola
☐ veřejná místa ☐ ústavní zařízení
☐ jiné, uveďte.....
- Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?
☐ ne
☒ ano, vyberte formu: ☐ výklad v rámci předmětu
☒ samostatná přednáška
☐ film
☐ jiné, uveďte.....
- Které z níže uvedených faktorů má největší vliv na vznik násilí v rodině? (vyberte pouze jednu možnost).
☐ úplná rodina
☐ neúplná rodina (rodina s jedním rodičem)
☐ dobré bydlení
☐ nevyhovující bydlení
☐ nízký příjem
☒ Oživenost rodičů na alkoholu nebo jiných drogách
☐ jiné, uveďte.....
- Uveďte 2 formy týrání.
☒ fyzické týrání
☒ psychologické týrání
☐ jiné, uveďte.....

O PROBLEMATICE TÝRÁNÍ DĚTÍ

izem studenckých Pedagogické fakulty UK oboru biologie a výchova ke zdraví. Řáda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku o problematice týrání dětí, který bude součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a údaje, které poskytnete, poslouží pouze pro zpracování dat mé bakalářské práce.

Michaela Holková

Prosím čtěte otázky pozorně a správnou odpověď zakroužkujte. V případě otevřených otázek se prosím rozepište.

-

4. Vyberte 3 nejčastější zdroje, ze kterých jste o pojmu týrané dítě slyšel/a.

- ☐ TV
☐ škola
☒ noviny, časopisy
☐ knihy
 rodiče
- ☐ nemám žádné informace
☐ učitelé ve škole
☐ kamarádi
☒ internet
☐ jiné, uveďte:

5. Obhodno'te své znalosti o problematice týraného dítěte známou od 1 do 5. (Známky odpovídají známkování ve škole: 1 = výborně, 3 = dobře, 5 = nedostatečně).

- 1. zdůvodněte

- 2. zdůvodněte.

- 3. zdůvodněte.

- 4. zdůvodnění.

- [illegible]

2. zvládnete Winnicottovu větu, že m. a. r. závisí především na věku dítěte a na něm

3. zvládnete Winnicottovu větu, že m. a. r. závisí především na věku dítěte a na něm

4. zvládnete Winnicottovu větu, že m. a. r. závisí především na věku dítěte a na něm

6. Co je podle WHO (Světové zdravotnické organizace) považováno za fyzické tvárání? (Vyberte všechny vyhovující možnosti).

- Údery rukou na zadek bez zanechání modřin

- Úder rukou do hlavy

- poházení no hlavě

- nohl/avek

- účely předmětem do věla

- ☞ úder rukou do těla se zanecháním modřin

- line: uvette

7. Jsou v České republice novoleny fyzické osoby?

- ing

- ☐ ano, označte kde? ☐ rodina ☐ škola

- ☐ veřejná místa

- in the middle

8. Informovala Vás škola o problematice týraného dítěte?

- © 1998

- ano, vyberte formu:** ☐ vklad v rámci předemtu

- samostatná zjednotka

- film

9. Které z níže uvedených faktorů má největší vliv na vznik násilí v rodině? (vyberte pouze jednu možnost).

- © United Rodina

- neuplná rodina (rodina s jedním rodičem)

- dobré hvězdění

- neurohormonal be-

- nízké nátlak

- zavislost rodiču na alkoholu nebo jiných drogách

- ... find investment

10. Vysvětlete 2 formy rýchl.

10. Used for 2 forms typhoid.
① bile culture, indole   ② phenylhydrazine (positive result)
phenylhydrazine

11. Vyberte všechny vyhovující znaky týraného dítěte.

- ☑ **modřiny**
  - ☑ strach mluví o osobním životě
  - ☐ hodné přátel
  - ☑ agresivita vůči spolužákům
  - ☑ častá nepřítomnost ve škole
  - ☐ jiné, uveďte:
- ☐ dobrá nálada
  - ☑ zamlklost, uzavřenost
  - ☐ dokončila docházka do školy
  - ☑ strach jít domů
  - ☑ upravené a neroztrhané oblečení

12. Jsou nádivky a neustálé ponižování znakem psychického týrání?

13. Myslíte si, že jedna fačka od rodilů za špatné chování, je znakem fyzického týrání?
☒ ano, zřetlivě. *Je to celá fyzická punička od tatínka*
☐ ne, zřetlivě.

☐ ano, zdůvodněte.

- ☒ ne, zdůvodněte. *abychom mohli*

15. Byl/a jste někdy obětí týrání?

- ☐ 2020
 ☒ 2019
 ☐ 2018
 ☐ 2017
 ☐ 2016
 ☐ 2015
 ☐ 2014
 ☐ 2013
 ☐ 2012
 ☐ 2011
 ☐ 2010
 ☐ 2009
 ☐ 2008
 ☐ 2007
 ☐ 2006
 ☐ 2005
 ☐ 2004
 ☐ 2003
 ☐ 2002
 ☐ 2001
 ☐ 2000
 ☐ 1999
 ☐ 1998
 ☐ 1997
 ☐ 1996
 ☐ 1995
 ☐ 1994
 ☐ 1993
 ☐ 1992
 ☐ 1991
 ☐ 1990
 ☐ 1989
 ☐ 1988
 ☐ 1987
 ☐ 1986
 ☐ 1985
 ☐ 1984
 ☐ 1983
 ☐ 1982
 ☐ 1981
 ☐ 1980
 ☐ 1979
 ☐ 1978
 ☐ 1977
 ☐ 1976
 ☐ 1975
 ☐ 1974
 ☐ 1973
 ☐ 1972
 ☐ 1971
 ☐ 1970
 ☐ 1969
 ☐ 1968
 ☐ 1967
 ☐ 1966
 ☐ 1965
 ☐ 1964
 ☐ 1963
 ☐ 1962
 ☐ 1961
 ☐ 1960
 ☐ 1959
 ☐ 1958
 ☐ 1957
 ☐ 1956
 ☐ 1955
 ☐ 1954
 ☐ 1953
 ☐ 1952
 ☐ 1951
 ☐ 1950
 ☐ 1949
 ☐ 1948
 ☐ 1947
 ☐ 1946
 ☐ 1945
 ☐ 1944
 ☐ 1943
 ☐ 1942
 ☐ 1941
 ☐ 1940
 ☐ 1939
 ☐ 1938
 ☐ 1937
 ☐ 1936
 ☐ 1935
 ☐ 1934
 ☐ 1933
 ☐ 1932
 ☐ 1931
 ☐ 1930
 ☐ 1929
 ☐ 1928
 ☐ 1927
 ☐ 1926
 ☐ 1925
 ☐ 1924
 ☐ 1923
 ☐ 1922
 ☐ 1921
 ☐ 1920
 ☐ 1919
 ☐ 1918
 ☐ 1917
 ☐ 1916
 ☐ 1915
 ☐ 1914
 ☐ 1913
 ☐ 1912
 ☐ 1911
 ☐ 1910
 ☐ 1909
 ☐ 1908
 ☐ 1907
 ☐ 1906
 ☐ 1905
 ☐ 1904
 ☐ 1903
 ☐ 1902
 ☐ 1901
 ☐ 1900
 ☐ 1899
 ☐ 1898
 ☐ 1897
 ☐ 1896
 ☐ 1895
 ☐ 1894
 ☐ 1893
 ☐ 1892
 ☐ 1891
 ☐ 1890
 ☐ 1889
 ☐ 1888
 ☐ 1887
 ☐ 1886
 ☐ 1885
 ☐ 1884
 ☐ 1883
 ☐ 1882
 ☐ 1881
 ☐ 1880
 ☐ 1879
 ☐ 1878
 ☐ 1877
 ☐ 1876
 ☐ 1875
 ☐ 1874
 ☐ 1873
 ☐ 1872
 ☐ 1871
 ☐ 1870
 ☐ 1869
 ☐ 1868
 ☐ 1867
 ☐ 1866
 ☐ 1865
 ☐ 1864
 ☐ 1863
 ☐ 1862
 ☐ 1861
 ☐ 1860
 ☐ 1859
 ☐ 1858
 ☐ 1857
 ☐ 1856
 ☐ 1855
 ☐ 1854
 ☐ 1853
 ☐ 1852
 ☐ 1851
 ☐ 1850
 ☐ 1849
 ☐ 1848
 ☐ 1847
 ☐ 1846
 ☐ 1845
 ☐ 1844
 ☐ 1843
 ☐ 1842
 ☐ 1841
 ☐ 1840
 ☐ 1839
 ☐ 1838
 ☐ 1837
 ☐ 1836
 ☐ 1835
 ☐ 1834
 ☐ 1833
 ☐ 1832
 ☐ 1831
 ☐ 1830
 ☐ 1829
 ☐ 1828
 ☐ 1827
 ☐ 1826
 ☐ 1825
 ☐ 1824
 ☐ 1823
 ☐ 1822
 ☐ 1821
 ☐ 1820
 ☐ 1819
 ☐ 1818
 ☐ 1817
 ☐ 1816
 ☐ 1815
 ☐ 1814
 ☐ 1813
 ☐ 1812
 ☐ 1811
 ☐ 1810
 ☐ 1809
 ☐ 1808
 ☐ 1807
 ☐ 1806
 ☐ 1805
 ☐ 1804
 ☐ 1803
 ☐ 1802
 ☐ 1801
 ☐ 1800
 ☐ 1799
 ☐ 1798
 ☐ 1797
 ☐ 1796
 ☐ 1795
 ☐ 1794
 ☐ 1793
 ☐ 1792
 ☐ 1791
 ☐ 1790
 ☐ 1789
 ☐ 1788
 ☐ 1787
 ☐ 1786
 ☐ 1785
 ☐ 1784
 ☐ 1783
 ☐ 1782
 ☐ 1781
 ☐ 1780
 ☐ 1779
 ☐ 1778
 ☐ 1777
 ☐ 1776
 ☐ 1775
 ☐ 1774
 ☐ 1773
 ☐ 1772
 ☐ 1771
 ☐ 1770
 ☐ 1769
 ☐ 1768
 ☐ 1767
 ☐ 1766
 ☐ 1765
 ☐ 1764
 ☐ 1763
 ☐ 1762
 ☐ 1761
 ☐ 1760
 ☐ 1759
 ☐ 1758
 ☐ 1757
 ☐ 1756
 ☐ 1755
 ☐ 1754
 ☐ 1753
 ☐ 1752
 ☐ 1751
 ☐ 1750
 ☐ 1749
 ☐ 1748
 ☐ 1747
 ☐ 1746
 ☐ 1745
 ☐ 1744
 ☐ 1743
 ☐ 1742
 ☐ 1741
 ☐ 1740
 ☐ 1739
 ☐ 1738
 ☐ 1737
 ☐ 1736
 ☐ 1735
 ☐ 1734
 ☐ 1733
 ☐ 1732
 ☐ 1731
 ☐ 1730
 ☐ 1729
 ☐ 1728
 ☐ 1727
 ☐ 1726
 ☐ 1725
 ☐ 1724
 ☐ 1723
 ☐ 1722
 ☐ 1721
 ☐ 1720
 ☐ 1719
 ☐ 1718
 ☐ 1717
 ☐ 1716
 ☐ 1715
 ☐ 1714
 ☐ 1713
 ☐ 1712
 ☐ 1711
 ☐ 1710
 ☐ 1709
 ☐ 1708
 ☐ 1707
 ☐ 170

16. V případě, že si všimnete u svého kamaráda/ky nebo známé/ho určitých příznaků různých forem týrání, jak se zachováte? (Vyberte pouze 1 možnost)

- ☐ obrátlím se na učitele
- ☐ informuji rodiče
- ☐ přesvědčím obor, aby se zacházení postavila
- ☒ zavolám policii ČR
- ☐ kontaktuji OSPOD (orgán sociálně – právní ochrany dětí)
- ☐ nic neudělám
- ☐ jiné, uveďte _____

o jiné, uvedte...

T17. Můžete být trestně stíhán/á v případě, že jste se dozvěděl/a o týrání dítěte a neoznámila jste to příslušnému orgánu?

- ☐ ano, zřídlovodně: *pevnost dříve + výhled na vodní dílo, výhled se zlepší*
☐ ne, zřídlovodně: *zaváhá ke zřídlovodně*

18. Pokud se stanete obětí týrání a budete se chtít obrátit na organizaci zabývající se touto problematikou, kterou si vyberete? (Vyberete pouze 1 možnost).

- ☒ Linka bezpečí
- ☐ Linka důvěry
- ☐ Billy Krab Bezpečí
- ☐ Triangl – centrum pro rodinu
- ☐ Zapsaný ústřed STŘED
- ☐ Klokánek
- ☐ jinou, uvěďte

□ jinou, uvedle..

19. Domníváte se, že dítě, které bylo v dětství týráno, si ponese následky do dospělosti?

- ☐ ne, zdůvodněte.....
- ☒ ano, v jakých oblastech života ho tato událost ovlivní?

(Vyberte 1 nejčastější možnost).

- ☐ nenajde si přátele
- ☐ nebude schopna dlouhodobého vztahu
- ☐ bude týrat i své děti
- ☐ bude mít vše v životě uspořádané
- ☒ všichni okolí bude agresivní
- ☐ bude tichý a nenápadný

□ *liné. uvedle.*

20. Odhadněte, kolik v průměru Ministerstvo práce a sociálních věcí ročně eviduje případů dětí trpících týráním, zneužíváním nebo zanedbáváním.

- ☐ 3 000   ☐ 1 000
☒ 5 500   ☐ 8 500

21. Chtěl/a byste se o problematice týrání dětí dozvědět více informací?

- 180

Prostor pro Vaše náměty a komentáře:

Dobro jutro, dobro jutro, dobro jutro.